

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล :
ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอสุวรรณภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด

วราพงษ์ อาริเดช

สารนิพนธ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรศาสตราจารย์บัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตรบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พทศศกราช ๒๕๕๐

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล :
ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี
จังหวัดร้อยเอ็ด

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

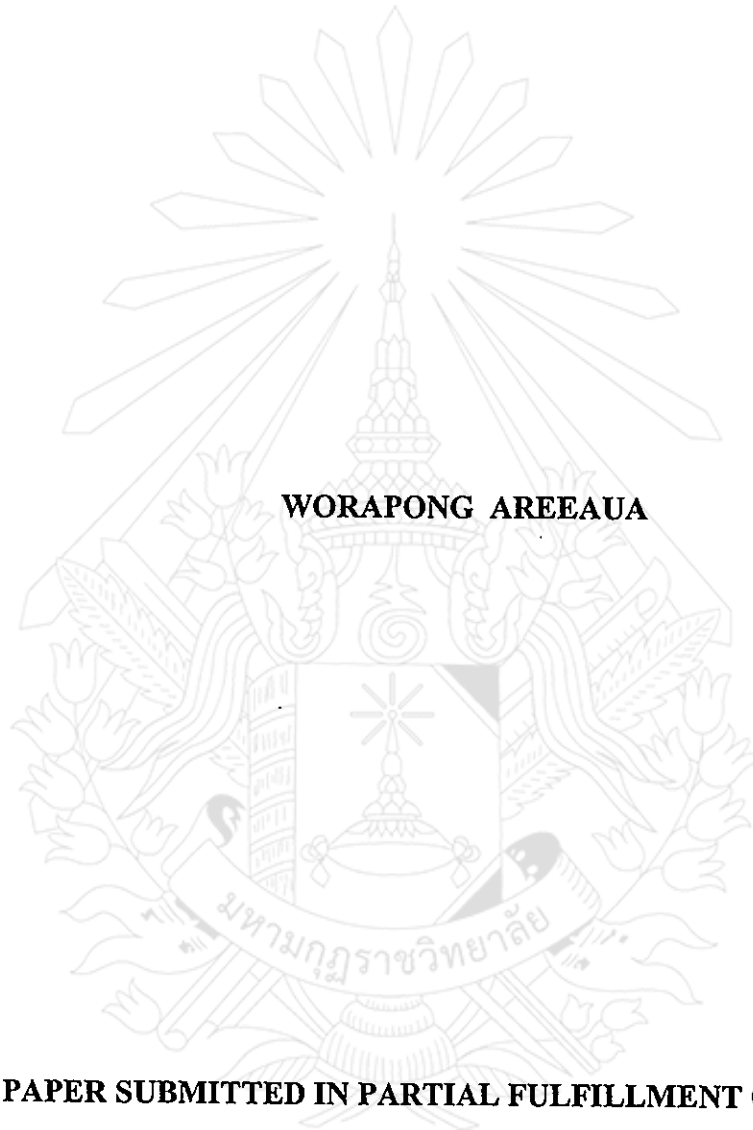
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๐

B 10161

**PARTICIPATION OF THE COMMUNITY IN TAMBON ADMINISTRATION
ORGANIZATION PLANNING : A CASE STUDY OF BUNG NAKHON
ADMINISTRATION ORGANIZATION THAWATBURI DISTRICT
ROI- ET PROVINCE**

WORAPONG AREEAUA

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2550 (2007)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน
ตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี
จังหวัดร้อยเอ็ด

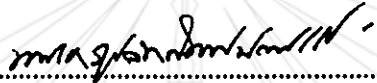
ชื่อนักศึกษา : วรพงษ์ อารีเอื้อ

สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.ไพรัช พันนวมภู

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รศ.พิเศษ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์

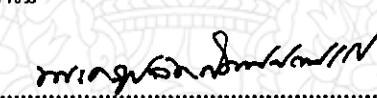
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร.ไพรัช พันนวมภู)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รศ.พิเศษ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์)

กรรมการ

(ผศ.พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก)

กรรมการ

(รศ.อุดม พิริยสิงห์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Thematic Title : Participation of the Community in Tambon Administration Organization
Planning : A Case Study of Bungnakhon Administration Organization,
Thawatburi District, Roi-Et Province

Student's Name : Worapong Areeauea

Department : Government

Advisor : Dr. Phairat Phuenchomphoo

Co-Advisor : Assoc. Emeritus Prof. Dr. Charus Phayaggharajasakdhi

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

P. Phuenchomphoo
..... Advisor
(Dr. Phairat Phuenchomphoo)

C.P. Rajasakdhi
..... Co-Advisor
(Assoc. Emeritus Prof. Dr. Charus Phayaggharajasakdhi)

S. Chaimusik
..... Member
(Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

Udom Piriyasing
..... Member
(Assoc. Prof. Udom Piriyasing)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อนักศึกษา	: วรพงษ์ อารีเอื้อ
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร.ไพรัช พันชมภู
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: รศ.พิเศษ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์
ปีการศึกษา	: ๒๕๕๐

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านเพศ อายุและระดับการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกของประชาคมตำบล จำนวน ๓๗๐ คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Chi-Square Test

ผลการวิจัยพบว่า

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับน้อย ๑ ด้าน คือ ด้านการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ๒ ด้านคือ ด้านการติดตามประเมินผล และ ด้านการร่วมปฏิบัติ

ความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการตรวจสอบการดำเนินงาน ด้านการเปิดเวทีประชาคม และด้านการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและความต้องการ

เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษา พบว่าสมาชิกประชาคมที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

Thematic Title : Participation of the Community in Tambon Administration Organization Planning : A Case Study of Bungnakhon Administration Organization, Thawatburi District, Roi-Et Province

Student's Name : Worapong Areeauea

Department : Government

Advisor : Dr. Phairat Phuenchomphoo

Co-Advisor : Assoc. Emeritus Prof. Dr. Charus Phayaggharajasakdhi

Academic Year : B.E. 2550 (2007)

ABSTRACT

This thematic paper's objectives were to explore levels of communities' participation in arranging development plans, to study their participative requirements and compare levels of their participation in arranging such plans with reference to ages, sexes and educational levels. The paper was based on the survey research method. Samplers were 370 members of Tambon communities. The research tool was the questionnaires. Data were analyzed through statistics of percentage, mean, standard deviation and Chi-Square Test.

Research's results were found as follows:

The communities had participated in arranging development plans of Tambon Bueng Nakhon Administration Organization in the overall aspect at the middle level. Considering the single aspect, brainstorming as well as making decisions was found at the marginal level. Found at the middle level were aspects of follow-up and evaluation and mutual practice.

Communities' participatory requirements in arranging development plans thereof in both the overall aspect and the single one were at the high level, putting in the descending order, namely scrutiny, operations, opening communities' forum, and suggestions on guidelines for problem resolutions and requirements respectively.

When comparing levels of communities' participation in arranging development plans thereof, the result indicated that those of communities' participation and communities' members with different ages, sexes and educational levels were strongly correlated as witnessed by statistical significance at 0.05.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้จะสำเร็จลงได้เพราะผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลืออย่างมีเมตตาจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางในการเขียนสารนิพนธ์ ให้กำลังใจและอุปถัมภ์ด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ พระสุทธิสารโสภณ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ผู้ที่ช่วยให้เปิดการเรียนการสอนนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต ที่วิทยาเขตร้อยเอ็ด ทำให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ไพรัช พื้นชมพู ที่ให้ความเมตตาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ให้คำแนะนำ การทำสารนิพนธ์ ตรวจสอบ แก้ไข จนสารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ลงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พิเศษ ดร.จรัส พัยคมราชศักดิ์ ที่ให้ความเมตตาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการทำสารนิพนธ์เล่มนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และขอกราบขอบพระคุณ รศ.อุดม พิริยสิงห์ และ ผศ.พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก กรรมการสอบสารนิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ผู้นำชุมชน สมาชิกประชาคมตำบลบึงนารางทุกคน ที่ให้ข้าพเจ้าเก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ จนประสบผลสำเร็จด้วยดี

นอกจากนี้ยังขอขอบคุณ บิดา มารดา ภรรยา และบุตร พร้อมทั้งญาติสนิท และกัลยาณมิตร ผู้ให้การส่งเสริม อุปถัมภ์ กำลังใจ กำลังทรัพย์ จนกระทั่งผู้วิจัย ทำสารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยดี

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า สารนิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้นำไปศึกษาค้นคว้าต่อไป และเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนางานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

• วรพงษ์ อารีเอื้อ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๕ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น	๗
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๑๑
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา	๑๔
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม	๑๘
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	๓๐
๒.๖ สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา	๓๕
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๗
๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๔๒
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๔๓
๓.๑ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	๔๓
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๔๕

๓.๓ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๔๖
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๔๖
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๔๗
๓.๖ การแปลผล	๔๗
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๘
๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๔๘
๔.๒ การมีส่วนร่วมของประชาคม	๕๔
๔.๓ ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคม	๖๑
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๖๗
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๖๗
๕.๒ อภิปรายผล	๖๘
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๗๔
บรรณานุกรม	๗๖
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	๘๒
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	๘๔
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	๘๖
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	๙๐
ประวัติผู้วิจัย	๙๘

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ ๑	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายหมู่บ้าน	๔๔
ตารางที่ ๒	จำนวนร้อยละ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	๔๗
ตารางที่ ๓	จำนวนร้อยละ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	๔๘
ตารางที่ ๔	จำนวนร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	๔๘
ตารางที่ ๕	จำนวนร้อยละ อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม	๕๐
ตารางที่ ๖	จำนวนร้อยละ การศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	๕๐
ตารางที่ ๗	จำนวนร้อยละ รายได้เฉลี่ยต่อปีของผู้ตอบแบบสอบถาม	๕๑
ตารางที่ ๘	จำนวนร้อยละ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหรือเป็นตัวแทนกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม	๕๒
ตารางที่ ๙	จำนวนร้อยละ ระยะเวลาดำรงตำแหน่งหรือการเป็นตัวแทนกลุ่มสมาชิกองค์กรอื่นๆ	๕๒
ตารางที่ ๑๐	จำนวนร้อยละ ระยะเวลาที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนนี้ ของผู้ตอบแบบสอบถาม	๕๓
ตารางที่ ๑๑	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา โดยรวมและรายด้าน	๕๔
ตารางที่ ๑๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วม ด้านการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ จำแนกรายข้อ	๕๕
ตารางที่ ๑๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วม ด้านการร่วมปฏิบัติ จำแนกรายข้อ	๕๗
ตารางที่ ๑๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วม ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกรายข้อ	๕๘
ตารางที่ ๑๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคมใน การจัดทำแผนพัฒนา โดยรวมและรายด้าน	๖๑
ตารางที่ ๑๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการมีส่วนร่วม ด้านการเสนอแนว ทางแก้ไขปัญหาและความต้องการ จำแนกรายข้อ	๖๒
ตารางที่ ๑๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการมีส่วนร่วม ด้านการตรวจสอบ การดำเนินงาน จำแนกรายข้อ	๖๓
ตารางที่ ๑๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการมีส่วนร่วม ด้านการเปิดเวทีประชาคม จำแนกรายข้อ	๖๔

- ตารางที่ ๑๙ การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศกับการมีส่วนร่วมใน การจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร ๖๕
- ตารางที่ ๒๐ การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุกับการมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร ๖๕
- ตารางที่ ๒๑ การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา กับการมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร ๖๖

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ ๑ โครงสร้างประชาคมตำบล
แผนภูมิที่ ๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า
๒๕
๔๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ซึ่งแต่เดิมมีสถานภาพเป็นสภาตำบล ที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ก่อนข้าง จะจำกัด ประกอบกับมีจุดอ่อนที่ไม่มีงบประมาณและบุคลากรเป็นของตนเองทำให้การพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นในตำบลเป็นไปด้วยความล่าช้า ด้อยประสิทธิภาพ ไม่ทันต่อการเติบโตของชุมชนในเขตเมือง ซึ่ง อยู่ภายใต้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ เช่น เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมือง พัทยา ดังนั้น รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายในการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นในระดับพื้นฐาน คือ “ตำบล” เพื่อเป็นการสร้างรากฐานของระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารงานระดับตำบล และเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานในระดับตำบลให้ เกิดความคล่องตัว รวมทั้งสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีทรัพยากรในการบริหารงาน ไม่ ว่าจะเป็น งบประมาณ บุคลากรเป็นของตนเองพอเพียงที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ได้ อย่างทั่วถึง จึงได้ยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบใหม่ เรียกว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล” ขึ้นทั่วประเทศ โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้ และงบประมาณเป็นของตนเอง และมีอิสระในการบริหารงาน ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม จากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ผ่านมา ของกรมการปกครอง พบว่า”การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังประสบกับ ปัญหาในการดำเนินงานอยู่หลายด้าน เช่น บุคลากรขาดความรู้ ความสามารถและทักษะในการดำเนินงาน ทำให้งานขาดประสิทธิภาพ การปฏิบัติการกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดความคิดริเริ่ม การใช้จ่ายเงินงบประมาณด้านการพัฒนา ยังให้ความสำคัญเฉพาะโครงการพัฒนาด้านโครงสร้าง พื้นฐานเป็นหลัก โดยละเลยการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ขาดการประสานแผนงานระหว่างส่วนราชการหรือ รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินงานในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน และที่ สำคัญประชาชนในชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วม ในกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล อันเป็นผล สืบเนื่องมาจากความไม่เข้าใจในบทบาทและอำนาจหน้าที่ของตนเอง” จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการบริหารงาน อย่างมีระบบ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และมีแผนงาน โครงการ ตลอดจนกิจกรรมที่สอดคล้อง กับปัญหาและความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ ได้อย่างแท้จริง

แนวทางสำคัญประการหนึ่งที่จะสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคือการเพิ่มความสามารถในการเชื่อมประสาน สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ องค์กรประชาชน องค์กรธุรกิจในการพัฒนาในพื้นที่ เพื่อให้้องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานโดยรู้จักการประสานกับภาคีทุกฝ่าย โดยให้ความสำคัญและเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบประชาคมตำบล ร่วมกัน^๑

การมีส่วนร่วมของประชาคมตำบล ซึ่งเป็นกระบวนการและกรรมวิธีหนึ่งซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาตามนโยบายของรัฐบาล ในเรื่องของการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นที่เน้นความสำคัญการให้ประชาชน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบ ในกิจกรรมทั้งปวงของชุมชน และส่งผลให้้องค์การบริหารงานส่วนตำบลมีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชน และตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชนได้อย่างแท้จริง^๒

แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอีกกลไกสำคัญอย่างหนึ่งที่จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนการดำเนินงานด้านต่างๆ ในการพัฒนาชุมชนในการแก้ไขปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และทั้งยังใช้เป็นข้อมูลนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนา การกำหนดภารกิจและแนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีระบบ อันจะทำให้การกำหนดแผนงานและโครงการของ้องค์การบริหารส่วนตำบลมีทิศทางที่สอดคล้อง และประสานสนับสนุนในจุดมุ่งหมายร่วมกันได้อย่างเหมาะสม^๓

จากการที่ผู้วิจัยเป็นปลัด้องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นข้าราชการประจำ และรับผิดชอบเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่พบว่า แผนงานและโครงการของ้องค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละปีที่ปฏิบัติ และจัดทำจะเป็นไปในลักษณะของการก่อสร้างถนนและแหล่งน้ำ

^๑มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, การบริหารงาน้องค์การบริหารงาน้องค์การบริหารส่วนตำบล : สำหรับสมาชิกสภา้องค์การบริหารส่วนตำบลและกรรมการบริหาร้องค์การบริหารส่วนตำบล/โครงการความร่วมมือ ระหว่างมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกับกรมการปกครอง, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๑), หน้า ๑๘-๓๕.

^๒กรมการปกครองและกรมการพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทยกับการกระจายอำนาจ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาธาธิราชดินแดนกรมการปกครอง, ๒๕๔๓), หน้า คำนำ.

^๓การปกครอง, กรม, กระทรวงมหาดไทย, กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ้องค์การบริหารส่วนตำบล, ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๔๒), หน้า ๒-๓.

ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง โดยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน กล่าวคือ ประสบกับปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและโครงการพัฒนาในตำบล การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นยังคงมอบภาระหน้าที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้กำหนดแนวทางการดำเนินงานแต่เพียงฝ่ายเดียว จึงส่งผลให้แผนไม่อยู่บนพื้นฐานของปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจ และมีความประสงค์ที่จะหาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล และศึกษาถึงความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นข้อมูลทางวิชาการในการส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของประชาคมในด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๒.๒) เพื่อศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๒.๓) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษา

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑) ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาคมตำบล จำนวน ๓ ด้าน คือด้านการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ด้านการร่วมปฏิบัติ และด้านการติดตามประเมินผล และความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคม ประกอบด้วย ๓ ด้าน คือด้านการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและความต้องการ ด้านการตรวจสอบการดำเนินงาน และด้านการเปิดเวทีประชาคม เท่านั้น

๑.๓.๒) ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกประชาคมตำบล ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนัคร อำเภอรัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๕ หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น จำนวน ๔,๕๓๗ คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโรยามาเน่ ได้จำนวน ๓๗๐ คน การสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก

๑.๓.๓) ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยคือ พื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนัคร อำเภอรัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เท่านั้น

๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๔.๑) ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนัคร

๑.๔.๒) ทำให้ทราบถึงความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคมตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนัคร

๑.๔.๓) ทำให้ทราบถึงความแตกต่างด้าน เพศ อายุ และระดับการศึกษาของการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนัคร

๑.๕ คำนียามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ด้านการร่วมปฏิบัติ และด้านการติดตามประเมินผล

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนัคร อำเภอรัชบุรี ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

ประชาคมตำบล หมายถึง องค์กรซึ่งประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนกลุ่มอาชีพ ตัวแทนกลุ่มองค์กรอื่นๆ ของตำบลบึงนัคร อำเภอรัชบุรี

ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของประชาคมตำบลบึงนัคร อำเภอรัชบุรี ในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง เครื่องมือทางการบริหารและการพัฒนา ซึ่งเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่แนวทางในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาชุมชนในตำบลบึงนัคร อำเภอรัชบุรี

องค์ประกอบโครงสร้าง และสมาชิกประชาคมตำบล หมายถึง องค์ประกอบในการดำเนินงานของประชาคมตำบล ที่ไม่ส่งเสริมและไม่สนับสนุนให้เกิดความกระตือรือร้น หรือต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาคมตำบลของผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มองค์กรประชาชน ปราชญ์ชาวบ้าน ข้าราชการในตำบล ประธานประชาคมตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง บทบาทโดยทั่วไปตามระเบียบ หรือกฎหมายของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลต่อ การให้ความสำคัญ และการให้ความร่วมมือตามโครงการพัฒนาประชาคมตำบลหรือความไม่พร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี

บทบาทของทีมผู้ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาประชาคมตำบล (ทีมสปต.) หมายถึง บทบาทในการดำเนินการทุกขั้นตอนในฐานะผู้ส่งเสริมสนับสนุนและประสานงาน ในการจัดประชาคมตำบลของทีมผู้ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาประชาคมตำบล ตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ๓ ด้านคือด้านการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ด้านการร่วมปฏิบัติ และด้านการติดตามประเมินผล ตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี

๑) ด้านการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่ม เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายแห่งความสำเร็จร่วมกัน

๒) ด้านการร่วมปฏิบัติ หมายถึง การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการนำแผนพัฒนา ไปสู่การปฏิบัติ

๓) ด้านการติดตามประเมินผล หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงานทำให้ทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน

ความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ความต้องการของประชาคมในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย การเสนอปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและความต้องการ การตรวจสอบการดำเนินงาน และการเปิดเวทีประชาคมตำบล ตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี

การเสนอปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและความต้องการ หมายถึง การสนับสนุนให้ประชาชนได้มีอิสระในการเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เป็นความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การตรวจสอบการดำเนินงาน หมายถึง การสนับสนุนให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส

การเปิดเวทีประชาคมตำบล หมายถึง การให้ประชาคมตำบล ได้มีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมริเริ่ม ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบกิจกรรมและโครงการต่างๆ

เพศ หมายถึง เพศชายและเพศหญิง ของประชาชนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี

อายุ หมายถึง อายุปัจจุบัน(ตามปี พ.ศ.) ของประชาชนตำบลบึงนocr อำเภอรวิชบุรี
ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุด ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา
ขึ้นไป ของประชาชนตำบลบึงนocr อำเภอรวิชบุรี

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๑ ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๖ สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๘ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ชัยยุทธ รัตนปัทมวรรณ ได้สรุปถึงลักษณะการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ความจำเป็นในการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

ลักษณะการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

“ในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยมีการแบ่งลักษณะการบริหารราชการออกเป็น ๓ ส่วน คือการบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ กิจการงานบางประการที่รัฐมอบให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นรับไปบริการงานเอง ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๕ บัญญัติไว้ว่า“ท้องถิ่นใดที่เห็นสมควรจัดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นให้จัดระเบียบการปกครองเป็นราชการส่วนท้องถิ่น”

ลักษณะของการมอบอำนาจให้ประชาชนปกครองให้ช่วยกันคิดริเริ่มหรือตัดสินใจปัญหาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียของตนนี้เป็ยลักษณะของการกระจายอำนาจ (Decentralization) ลักษณะนี้ทำให้เกิดมีการปกครองตนเองและความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่ก็ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลของรัฐตามสมควรเนื่องจากส่วนท้องถิ่นเป็นงานเพื่อ

ประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและมีเจตนาจะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานให้มาก ดังนั้น การจัดรูปแบบองค์การบริหารและบริหารงานต่างๆ จึงแตกต่างไปจากการบริหารราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กล่าวคือ รูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่เป็นหลักกว้าง ๆ นั้น คล้ายคลึงกับรูปแบบการปกครองประเทศคือให้มีฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ โดยให้ฝ่ายนิติบัญญัติเป็นองค์ประกอบแสดงให้เห็นถึงลักษณะการปกครองตนเองด้วยการให้ราษฎรเลือกผู้แทนของตนเข้าไปกำหนดนโยบายการบริหารในท้องถิ่น ส่วนฝ่ายบริหารเป็นผู้รับนโยบายของฝ่ายนิติบัญญัติมาปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จ”

ความจำเป็นในการจัดการปกครองท้องถิ่น

ในสังคมใดก็ตาม โดยเฉพาะสังคมประชาธิปไตย การสนับสนุนของประชาชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งและวิธีการหนึ่งที่เป็นจำเป็นสำหรับระบอบประชาธิปไตยคือการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะความต้องการในการเลือกสรรตัวแทนของตนเพื่อดำเนินการถึงแม้ว่ารัฐบาลในแต่ละประเทศจะมีแนวโน้มในการกระชับและรวมอำนาจการปกครองสู่ศูนย์กลางเพื่อประโยชน์การรวมอำนาจในลักษณะเช่นนี้ ไม่เพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการระดับท้องถิ่นได้อย่างครอบคลุมบางส่วนขณะเดียวกันรัฐบาลกลางก็จำเป็นต้องจัดให้มีการกระจายความรับผิดชอบและอำนาจในการปกครองตนเองให้แก่ท้องถิ่นด้วย

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นผลที่เกิดจากความจำเป็นของรัฐบาลในการกระจายอำนาจการปกครองบางส่วน โดยให้ท้องถิ่นดำเนินการบางอย่างได้ด้วยตนเองเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นเอง การปกครองท้องถิ่นจึงมิใช่การปกครองโดยอิสระอย่างสิ้นเชิงหรือมิใช่การปกครองที่เกิดจากลักษณะของชุมชนท้องถิ่น แต่เป็นผลที่เกิดจากรัฐเป็นผู้ให้การปกครองท้องถิ่น”

อุทัย หิรัญโต ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่า หมายถึง “การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง และดำเนินกิจการบางอย่าง เพื่อบำบัดความต้องการของตนเอง การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดการเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่ง

*ชัยยุทธ รัตนปทุมวรณ. “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผน:พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๔๔, หน้า ๒-๕.

ประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาเองทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้ มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการ ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม”^๒

สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น ว่า หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น มีโอกาสปกครองและบริหารท้องถิ่นด้วยตนเองเพื่อสนองความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชน โดยให้เหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่นและย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร”

รูปแบบการบริหารราชการท้องถิ่นไทย

การปกครองท้องถิ่นนั้น เป็นที่เข้าใจว่าจะบังเกิดผลดีหรือประโยชน์อย่างแท้จริงในการปกครองตนเองจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างแท้จริง เช่น ให้ความสนใจต่อการเลือกตั้ง แสดงความคิดเห็นและนอกจากนั้น ความสำเร็จของการปกครองท้องถิ่น ก็จะต้องอยู่ที่ประชาชนให้การสนับสนุนด้วย เช่น ประชาชนรักความสะอาด ประชาชนต้องการให้ท้องถิ่นจัดบริการที่ดีมีประสิทธิภาพ ท้องถิ่นต้องมีเงินหรือมีงบประมาณประชาชนเต็มใจเสียภาษีท้องถิ่น เมื่อเป็นเช่นนี้ การปกครองท้องถิ่นก็จะประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ในการปกครองตนเองอย่างแท้จริง รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ทุกประเทศก็จะคำนึงถึงสภาพท้องถิ่นหรือสภาพของชุมชนเป็นหลัก

สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง ได้กล่าวว่า รูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทยในปัจจุบันมีอยู่ ๕ รูปแบบ

- ๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)
- ๒) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
- ๓) เทศบาล
- ๔) กรุงเทพมหานคร (กทม.)

^๒อุทัย ธีรญาโต, สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยาามานุษยวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๓๒.

“สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, กรมการปกครอง, คู่มือปฏิบัติงานเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและเมืองพัทยา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดนกรมการปกครอง, ๒๕๔๓), หน้า ๕๒.

๕) เมืองพัทยา^๔

จากแนวคิดการบริหารราชการท้องถิ่น ผู้วิจัยได้สรุปไว้ในการวิจัย ครั้งนี้ คือ

๑. การปกครองท้องถิ่น เป็นการปกครองซึ่งรัฐบาลกระจายอำนาจในการปกครองท้องถิ่น ใดท้องถิ่นหนึ่ง หรือหลายๆ ท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการภายในขอบเขตกิจกรรมที่รัฐมอบหมายให้กระทำ ได้ ซึ่งจะต้องมีประชาชนเข้าร่วมดำเนินการไม่ว่าในฐานะ ผู้ปกครองท้องถิ่น ผู้เลือกตัวแทน เข้ามา ปกครอง ผู้กำหนด เสนอแนะนโยบาย ผู้ควบคุม หรือผู้เข้าร่วมในรูปแบบอื่น เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึก ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงทรัพยากรในท้องถิ่น โดยใช้อย่างประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒. การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นมีเหตุผลและสาเหตุที่สำคัญดังนี้

๒.๑ เหตุผลทางกายภาพ หรือลักษณะทางภูมิศาสตร์ ยิ่งประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ และ ภูมิประเทศเป็นอุปสรรคขัดขวางการเดินทาง หรือมีการพัฒนาด้าน โครงสร้างพื้นฐานในการคมนาคมต่ำ เช่น ถนนหนทางต่าง ๆ ยังไม่ดี รัฐบาลย่อมไม่สามารถจัดบริการจากส่วนกลางให้แก่ชุมชนท้องถิ่น โดยตรงได้อย่างเต็มที่ จึงจำเป็นต้องกระจายอำนาจการปกครองให้ท้องถิ่นดำเนินการได้ด้วยตนเอง

๒.๒ เหตุผลทางด้านวัฒนธรรมและประชากร ตั้งคมระดับประเทศมักประกอบด้วย ชุมชนย่อย ๆ มีศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ลักษณะเชื้อชาติและความต้องการผิแตกต่างแตกต่างกันออกไป ถึงแม้ว่าชุมชนเหล่านี้จะอยู่ร่วมกันยอมรับแนวทางการปกครองร่วมกันก็ตาม แต่ รัฐบาลก็ยอมรับว่าชุมชนเหล่านี้มีความแตกต่างกัน ไม่อาจกำหนดกฎเกณฑ์ที่กว้างๆ หรือจัดบริการ ที่ตอบสนองความต้องการ ของแต่ละชุมชนได้โดยทั่วถึง จึงจำเป็นต้องให้ชุมชนท้องถิ่นเหล่านี้ มีอำนาจ การปกครองตนเองได้ตามความจำเป็น

๒.๓ เหตุผลทางการบริหาร การที่รัฐบาลจะรวมอำนาจสู่ศูนย์กลางและดำเนินกิจกรรม เสียทุกอย่างนั้น ย่อมก่อให้เกิดความไร้เสถียรภาพ เช่น ถ้ารัฐบาลกลางต้องรับผิดชอบตัดสินใจทุกเรื่อง ไม่ว่าเรื่องเล็กแค่ไหนก็ตามย่อมมีผลเสีย คือ ไม่มีเวลาเผชิญปัญหาใหญ่ที่ต้องตัดสินใจอย่างรอบคอบ ได้ ย่อมจะก่อความไม่พอใจทั้งจากฝ่ายผู้ปฏิบัติและประชาชน ดังนั้นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นจึง เป็นเหตุผลความจำเป็นทางด้านการบริหาร

๒.๔ เหตุผลทางด้านความต้องการของประชาชน เหตุผลข้อนี้ หมายความว่า รัฐบาลกลาง ย่อมไม่สามารถตระหนักถึงข้อเท็จจริงปัญหาและความต้องการของชุมชนในแต่ละท้องถิ่นได้ด้วย เหตุนี้การกระจายอำนาจการปกครองให้ท้องถิ่นดำเนินการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการ เฉพาะเรื่องของคนจึงเป็นสิ่งจำเป็น

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘.

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่ ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ องค์การบริหารส่วนตำบล ถือเป็นการกระจายอำนาจของรัฐบาลไปสู่ท้องถิ่นชั้นฐานราก ทั้งนี้ เพราะเป็นการกระจายอำนาจที่ลงไปถึงระดับตำบล หมู่บ้านที่มีพื้นที่ และประชาชนที่เป็นเกษตรกรอาศัยอยู่ทั่วประเทศ เพื่อให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจอิสระในการบริหารงานและปกครองตนเอง ภายใต้กฎหมายบัญญัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถกำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตำบล หมู่บ้านได้ สอดคล้องกับปัญหาและตรงตามความต้องการของประชาชนในตำบล หมู่บ้านได้อย่างแท้จริง องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่แพร่หลาย และใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ทั้งในแง่ที่ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและมีความใกล้ชิดกับผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด^๔

๑. การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับเลือกตั้งจากรายชื่อในหมู่บ้านๆ ละ ๒ คน หากองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๒ หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกได้ ๖ คน และหากองค์การบริหารส่วนตำบลใด มีเพียง ๒ หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกได้หมู่บ้านละ ๓ คน

๒. อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และของคณะผู้บริหาร มีดังนี้

๒.๑ อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

๑) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบ ร่างข้อบัญญัติตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๓) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายพัฒนาตำบล กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

๒.๒ อำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหาร มีดังนี้

๑) บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘.

๒) จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๓) รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงิน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทราบอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

๒.๓ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๓ คน ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล และรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล อีก ๒ คน^๖

๒.๔ โครงสร้างการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล มีโครงสร้างการบริหารงานภายใน โดยมีพนักงานส่วนตำบลที่เป็นข้าราชการประจำ ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนต่างๆ เช่น ส่วนการคลัง ส่วนโยธา ฝ่ายสาธารณสุข เป็นต้น และมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหัวหน้าบังคับบัญชาภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล^๗

บทบาท อำนาจ และหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ตามมาตรา ๖๖, ๖๗, ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ และตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ ดังนี้

๑. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
๒. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
๓. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
๔. การสาธารณสุขูปโภคการก่อสร้างอื่นๆ
๕. การสาธารณสุขการ
๖. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
๗. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
๘. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
๙. การจัดการศึกษา

^๖ กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย, พระราชบัญญัติตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๓), หน้า ๒๐.

^๗ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕.

๑๐. การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส
๑๑. การบำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
๑๒. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
๑๓. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
๑๔. การส่งเสริมกีฬา
๑๕. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิภาพของประชาชน
๑๖. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
๑๗. การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
๑๘. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
๑๙. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล
๒๐. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
๒๑. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
๒๒. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
๒๓. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่นๆ
๒๔. การจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ที่คืนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
๒๕. การผังเมือง
๒๖. การขนส่ง และการวิศวกรรมจราจร
๒๗. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
๒๘. การควบคุมอาคาร
๒๙. การป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย
๓๐. การรักษาความสงบเรียบร้อยการส่งเสริม และสนับสนุนการป้องกัน และรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน
๓๑. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา

กรมการปกครอง กล่าวไว้ใน “คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล” ว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการในการกำหนดทิศทางการบริหารขององค์กร โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย แนวทางการดำเนินงานและวิธีการปฏิบัติที่สอดคล้องกัน อย่างเป็นระบบเพื่อให้องค์กรสามารถบริหารงานภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุผลในการบริหารงานตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้^๔

ความสำคัญของการวางแผน ที่มีต่อการบริหารงานอาจสรุปได้ดังนี้

- ๑) ทำให้การบริหารงานขององค์กรมีจุดหมายและแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน
- ๒) ทำให้การบริหารงานเป็น ไปอย่างมีระบบมีกระบวนการที่แน่นอน
- ๓) ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ๔) ทำให้เกิดการประสานการดำเนินงานและลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน

การจัดทำแผนแบ่งได้ ๓ ประเภท ดังนี้

๑) แผนระยะยาว (Long – Term Plan) เป็นแผนที่ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ ๑๐ ปีขึ้นไป มีลักษณะเป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างกว้างๆ ส่วนใหญ่เป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่เป็นภาพรวมในระยะยาว เช่น การลดอัตราการความเจริญเติบโต ของประชากรในประเทศ เป็นต้น

๒) แผนระยะปานกลาง (Medium-Term Plan) เป็นแผนที่ใช้ระยะเวลาดำเนินการประมาณ ๓ – ๕ ปี ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาในภาพรวม เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น

๓) แผนระยะสั้น (Short-term plan) เป็นแผนที่ใช้ระยะเวลาดำเนินการประมาณ ๑ ปี หรือน้อยกว่า โดยแผนระดับนี้ จะมีรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินงาน เป้าหมายงบประมาณ และระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนกว่าแผนระยะยาวและระยะปานกลาง^๕

ความสำคัญของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ชัยยุทธ รัตนปทุมวรณ ได้สรุปความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลว่ามีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมากและสามารถสรุปเป็นประเด็นหลักๆที่สำคัญได้ดังนี้

^๔กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทยกับการกระจายอำนาจ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ อสารศึกษาดินแดน, ๒๕๔๓), หน้า ๖๓.

^๕เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๘.

๑. เป็นเงื่อนไขตามกฎหมาย การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะต้องดำเนินการจัดทำให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔๖ และพระราชกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ อนุมาตรา (๑)

๒. เป็นวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละพื้นที่

๓. เพื่อกำหนดสถานภาพการพัฒนาที่พึงประสงค์ หรือเป้าหมายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามความต้องการของประชาชน

๔. เพื่อกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนา

๕. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากร และงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรมและเป็นไปตามลำดับความจำเป็นเร่งด่วน

๖. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประสานการปฏิบัติการพัฒนากับหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่^{๑๑}

ประโยชน์ของแผนพัฒนา

ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้น โดยสามารถแยกเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

๑. ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีทิศทางพัฒนาที่ชัดเจน
๒. ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนงาน โครงการตามความต้องการของประชาชน
๓. ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถใช้แผนพัฒนาเป็นแนวทางในการจัดทำข้อบังคับงบประมาณ
๔. ทำให้การพัฒนาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น
๕. ทำให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าว่า องค์การบริหารส่วนตำบล จะดำเนินกิจกรรมอะไรบ้างเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส

^{๑๑} ชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ, การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล, อ้างแล้ว, หน้า ๓๒-๓๘.

การบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ ทั้งที่เป็นอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำและอำนาจหน้าที่ที่อาจทำได้พิจารณามาตรา ๖๖, ๖๗, ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งในการดำเนินกิจการดังกล่าวจะต้องจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งนี้ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเกี่ยวข้องโดยพิจารณาอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ดังนี้

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามข้อบังคับ และแผนพัฒนา และงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๕๕ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลเป็นต้น ตามมาตรา ๔๖

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องปรับวิธีทำงานใหม่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นแกนหลักในการพัฒนา คือ ให้ประชาชนเป็นผู้ร่วมคิด กำหนดความต้องการร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบ ร่วมเป็นผู้รับผลประโยชน์

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องส่งเสริมและให้การสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

๑. ร่วมคิดกำหนดความต้องการ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่ม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ การพัฒนาหรือเป้าหมาย การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลายเพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และสามารถแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริงนอกจากนั้น จะต้องร่วมกำหนดแนวทางการทำงานที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายการพัฒนาซึ่งจำเป็นต้องใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ประกอบกับแนวคิดวิทยาการใหม่ๆ ในการกำหนดกลยุทธ์ โดยจะต้องเลือกแนวทางที่ดีที่สุดเหมาะสมกับสภาพที่สอดคล้อง กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและทิศทางการพัฒนาประเทศ

๒. ร่วมจัดทำแผนพัฒนา หลังจากที่ยังองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาคม ได้ร่วมกันคิดกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ ซึ่งเปรียบเสมือนได้กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึง และกำหนด

เส้นทางต่อไปก็จะต้องกำหนดวิธีการเดินไปสู่จุดมุ่งหมาย ก็คือการกำหนดแผนงาน โครงการต่างๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ ๒ ในลักษณะดังนี้

๒.๑ ควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่นๆเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ จัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพิจารณา ความเหมาะสมของแผนงานและโครงการ

๒.๒ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่นได้เสนอแผนงานและโครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนนั้น เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้พิจารณาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแผนงาน โครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓. ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบ และแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อแผนงาน โครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งระยะสั้น และระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้เพื่อรักษาสิทธิของประชาชน ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๕

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลต้องใช้แผนพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อสนองตอบปัญหาความต้องการของประชาชนและเพื่อให้เป็นไปตามบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕๕ โดยใช้แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแนวทางการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือ ข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๕. ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติติดตามและประเมินผล การนำแผนพัฒนา ไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรม และโครงการที่ต้องใช้งบประมาณ จะต้องผ่านกระบวนการ จัดทำข้อบังคับงบประมาณ และได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับการอนุมัติจากนายอำเภอก่อน

๕.๑ การร่วมปฏิบัติให้กลุ่มต่างๆหรือประชาชนนี้เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา เข้าร่วมดำเนินการตามโครงการในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ให้กลุ่มเป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นต้น

๕.๒ ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปด้วยความถูกต้องโปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาคม ร่วมเป็นกรรมการในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๘

๕.๓ การติดตามประเมินผล การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงาน ทำให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้น หลังสิ้นงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลควรจะได้จัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจริง

จากแนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยสรุปเป็นแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ คือ การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีลักษณะสำคัญดังนี้

๑. ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
๒. มีการแต่งตั้งผู้แทนชุมชน เข้าร่วมในการพิจารณาความเหมาะสมของแผนงานและโครงการเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มและชุมชน
 ๑. ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบ และแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ ในการจัดทำแผนงานโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ๔. องค์การบริหารส่วนตำบลต้องใช้แผนงานพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ๕. ประชาชนได้ร่วมปฏิบัติติดตามและประเมินผล เช่น ควรได้จัดประชุมประชาคมตำบลเพื่อจะได้ชี้แจงผลการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับ

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม

ความหมายของประชาคม

มีนักคิดนักวิชาการให้ความหมายคำว่า “ประชาคม” ไว้มากมายและได้แสดงความคิดเห็นไว้นานาพรรณและที่สำคัญหากจะกล่าวถึงคำว่า อารยสังคมวิถีประชาและสังคมเข้มแข็ง ซึ่งทั้ง ๔ คำนี้จะมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้งกันเสมือนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันดังนี้

ประเวศ วะสี กล่าวไว้ใน “ประชาคมตำบล” โดยให้ความหมาย “ประชาคม” ว่าหมายถึง “เรื่องของบุคคลที่มีการติดต่อสื่อสารกันหรือมีการรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกันมีความรัก มีมิตรภาพมีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างและมีระบบการจัดการในระดับกลุ่ม”^{๑๑}

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ ให้ความหมายของคำว่า “ประชาคม” หรือเรียกอีกอย่างว่า “อารยสังคม” หมายถึง “ความสมานฉันท์ ความกลมเกลียว ความกลมกลืนที่ครอบคลุมทุกชนชั้นของสังคม โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษกับประเด็นของ “คนชั้นกลาง” “การมีส่วนร่วม” “ความผูกพัน” และ

^{๑๑}ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล, (กรุงเทพฯ: มานนคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๒๘.

“ความสำนึกของความเป็นพลเมือง” กล่าวคือ มีการแสวงหาความร่วมมือและการมีส่วนร่วมและด้วยสำนึกที่มีต่อความเป็นพลเมืองหรือ Citizenship นั้นเอง”^{๑๒}

ชัยอนันต์ สมุทวณิช ให้ความหมายของ “ประชาคม” หรือ “วิถีประชา” ว่าหมายถึง “การรวมกลุ่มขององค์กรต่างๆ โดยเอาตัวกิจกรรม เป็นศูนย์กลางปราศจากการจัดตั้ง ซึ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทุกฝ่ายในระดับพื้นที่ย่อยๆอาจเป็นพื้นที่จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน หรือพื้นที่ในเชิงเศรษฐกิจ เช่น พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นต้น”^{๑๓}

ธีรยุทธ บุญมี ได้อธิบายถึง “ประชาคม” ในลักษณะของ “สังคมเข้มแข็ง” ว่าหมายถึง “พลังทางสังคมที่มาจากทุกส่วน ทุกวิชาชีพ ทุกระดับรายได้ ทุกภูมิภาคของประเทศซึ่งหากมั่นใจว่าสังคมโดยรวมมีความเข้มแข็ง นักธุรกิจ นักวิชาชีพ นักศึกษา ปัญญาชน ชาวบ้าน ร่วมกันผลักดันสังคม ปัญหาต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานก็จะเปลี่ยนแปลงได้”^{๑๔}

จากความหมายดังกล่าวผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า “ประชาคม” หมายถึง “การที่คนในสังคมซึ่งมีจิตสำนึกร่วมกันมารวมตัวกันในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกันในการกระทำบางอย่าง” ทั้งนี้ด้วยความรักและความเอื้ออาทรต่อกัน ภายใต้ระบบการจัดการให้เกิดความรู้สึกร่วมกันเพื่อประโยชน์สาธารณะ

การก่อตัวของแนวคิดประชาคม

การก่อตัวของแนวคิดประชาคม ทั้งระดับโลกและในประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่ากระแสประชาคม ก่อตัวมาจากหลายสาเหตุปัจจัยด้วยกัน ดังนี้

๑) วิกฤติในสังคม ที่รัฐและเอกชนไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพังหรือเป็นวิกฤตระดับโลก (Global crisis) เช่น วิกฤตสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน โรคเอดส์

๒) การก่อกำเนินของชนชั้นกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ่อค้า นักธุรกิจ นักวิชาการ ที่มี การศึกษาและมีฐานะทางเศรษฐกิจ

๓) พัฒนาการของกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชน สามารถแสดงออกในทางความคิดเห็นได้โดยอิสระ

๔) ระบบการติดต่อสื่อสาร ซึ่งช่วยให้การรวมตัวเป็นไปได้สะดวกขึ้น โดยที่บางครั้งไม่จำเป็นต้องพบกัน

^{๑๒}อนง เหล่าธรรมทัศน์, ชูชัย สุภวงค์และยุวดี คาดการณ์ไกล, ประชาสังคมกับการพัฒนา
คุณภาพ : ทัศนะนักคิดสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน, ๒๕๓๕), หน้า ๑๕.

^{๑๓}ชัยอนันต์ สมุทวณิช, การจัดการพัฒนาส่วนองค์กรวม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๔๐.

^{๑๔}ธีรยุทธ บุญมี, สังคมเข้มแข็ง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มิ่งมิตร, ๒๕๓๖), หน้า ๓๒.

๕) ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพความโปร่งใสทางภาครัฐ ทำให้รัฐไม่สามารถเป็นผู้แก้ไขปัญหาในสังคมได้แต่เพียงอย่างเดียว จึงต้องการหาทางเลือกอย่างอื่นการที่ปัญหาเกิดขึ้นในสังคม ซึ่งประชาชนผู้แบกรับปัญหาไม่สามารถพึ่งพารัฐบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว ไม่ว่าจะด้วยความสับสนซับซ้อนของปัญหา หรือเพราะความจำกัดของประสิทธิภาพในภาครัฐประชาชนก็จะหาทางแก้ไขปัญหานั้น ตั้งแต่แก้ไขด้วยตนเองเป็นกลุ่มเล็กๆ จนเมื่อมีโอกาสในการสนทนา และการเปลี่ยนความเห็นในวงกว้าง จึงเกิดการรวมตัวกัน ที่จะกระทำบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ให้ลุล่วงไป ทั้งนี้ อาจดำเนินการโดยประชาคมเอง หรือร่วมกับภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนก็ได้

ลักษณะของประชาคม

ทวีศักดิ์ นพเกษร ได้อธิบายถึงลักษณะสำคัญของประชาคมไว้ ดังนี้

๑. มีความหลากหลาย ซึ่งนับเป็นคุณลักษณะสำคัญในเชิงองค์ประกอบของสังคม กล่าวคือ สังคมใดๆ ที่ขาดความหลากหลายมีเพียงมิติเดียว รูปแบบเดียวกันก็จะเป็นสังคมที่ขาดการเรียนรู้ขาดจินตนาการและเอื้อให้เกิดพัฒนาการกับคนรุ่นต่อไป ลักษณะของสังคมก็เปรียบได้ดั่งเช่นระบบนิเวศน์ของธรรมชาติที่ยืดหยุ่นได้สมดุลกันบนพื้นฐานของความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งอาจจำแนกออกเป็นความหลากหลายด้านต่างๆ ดังนี้

๑.๑ ความหลากหลายของการรวมตัว ระดับของการรวมตัวของคนในสังคมนั้น อาจมีแตกต่างกันไปตามระดับความพร้อมหรือลักษณะของกิจกรรมที่สนใจร่วมกัน ตั้งแต่การเป็นกลุ่ม ชมรม องค์กร สมาคม สถาบัน มูลนิธิ สภา สมาพันธ์ สหกรณ์ คณะกรรมการ เป็นต้น

๑.๒ ความหลากหลายเชิงพื้นที่ ลักษณะการรวมตัวอาจยึดอาศัยพื้นที่หรืออาณาบริเวณเป็นขอบเขตของการรวมตัวกัน เช่น กลุ่มจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ชุมชน เขตในละแวกบ้าน หรืออาจเป็นขอบเขตเชิงลุ่มน้ำ สายน้ำ คลอง เป็นต้น

๑.๓ ความหลากหลายในรูปแบบกิจกรรม กิจกรรมที่ทำได้ก็อาจแบ่งตามลักษณะของรูปแบบและความถนัดของกลุ่มองค์กรนั้นๆ อาทิ กลุ่มที่ให้ความสนใจในเชิงการรณรงค์ เผยแพร่กิจกรรมเฉพาะด้านการแสดงกิจกรรมเฉพาะด้านการพัฒนาชุมชน เป็นต้น แต่ในหลายองค์กรนั้นก็มักผสมผสานกิจกรรมหลายๆ ด้าน เข้าด้วยกันตามความเหมาะสม และความถนัดของตนเอง

๑.๔ ความหลากหลายในเชิงประเด็นความสนใจ/ปัญหาความสนใจ ย่อมก่อให้เกิดความหลากหลายของการรวมตัว อาทิเช่น กลุ่มที่ให้ความสนใจด้านสังคมสงเคราะห์การออมทรัพย์

๑.๕ ความหลากหลายของกลุ่มที่มารวมตัวกัน เช่น วัย อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ การศึกษา เป็นต้น

๒. ความเป็นชุมชน ในความหมายของประชาคม อาจครอบคลุม ความหมายที่กว้างถึงบริเวณหรือบริบทขนาดใหญ่ที่สามารถเชื่อมโยงติดต่อกันในทางใดทางหนึ่ง หรือพิจารณาถึงความ

เป็นชุมชนในกลุ่มองค์กรเล็กๆ ที่ร่วมตัวด้วยความรัก ความผูกพัน ความเอื้ออาทร ความสนใจและหรือผลประโยชน์ร่วมกัน ความเป็นชุมชนจะต้องคำนึงให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของแต่ละสังคม

๓. รวมตัวกันบนจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมหรือบนสำนึกสาธารณะ ด้วยจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง (Public Consciousness) ของสังคมแห่งการเรียนรู้

๔. เกิดกิจกรรมและความต่อเนื่อง มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันหรือเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

๕. ด้านเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร ต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีระบบการสื่อสาร แลกเปลี่ยน ตลอดจนการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน^๔

องค์ประกอบ และลักษณะความสำคัญของประชาคม

อนุชาติ พวงสำลี และวีระบุรณ วิสารสกุลได้สรุปและอธิบายถึงองค์ประกอบ ลักษณะความสำคัญ และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของประชาคมไว้ ดังนี้

๑. องค์ประกอบของประชาคมที่สำคัญ คือ

๑) มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ กลุ่มประชาคม จะต้องมองเห็นอนาคตข้างหน้าร่วมกัน เรียนรู้และเข้าใจร่วมกันถึงทิศทางข้างหน้าที่จะไปด้วยกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน หากมีเช่นนั้นแล้วประชาสังคมจะไม่มีพลัง ขาดไว้ซึ่งทิศทางและเป้าหมายร่วมกัน

๒) ความเป็นธรรมชาติ ที่มีใช้การแต่งตั้ง จัดตั้ง ด้วยความเป็นองค์การของสังคม ที่อยู่นอกเหนือจากการควบคุมของอำนาจรัฐ ประชาคมจึงต้องเกิดขึ้นบนเงื่อนไขของความสำนึกที่จะดำเนินกิจกรรม ร่วมกันบนพื้นฐานของการเติบโตอย่างธรรมชาติ การจัดตั้งหรือแต่งตั้งโดยอำนาจรัฐย่อมทำให้องค์กรและการดำเนินกิจกรรมขาดอิสระ ในที่สุดจะขาดความยั่งยืนต่อเนื่องหรือกล่าวอีกด้านหนึ่ง การเกิดและการเจริญเติบโตอย่างเป็นธรรมชาติ ย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าระดับแห่งจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง (Civic Consciousness) จะแสดงศักยภาพในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันที่ซับซ้อนของชุมชนหรือท้องถิ่น ได้มากน้อยเพียงใด

๓) มีความรักความเอื้ออาทร สมานฉันท์กัน การรวมกลุ่มของประชาคม บนพื้นฐานที่หลากหลายนั้นจำเป็นต้องสร้างขึ้นบนพื้นฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทร และสามัคคี ความรักสมานฉันท์จะเป็นตัวเชื่อมโยง ให้เกิดการร่วมมืออย่างมีพลัง

^๔ ทวีศักดิ์ นพเกษร, วิกฤติสังคมไทย ๒๕๔๐ ถิ่นบทบาทวิทยากรกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อนจัดเวทีประชาคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาสมัครศึกษาค้นแดนกรมการปกครอง, ๒๕๔๒), หน้า ๖๓-๖๕.

๔) มุ่งสร้างความรู้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ซึ่งประชาคมตำบล จะต้องสร้าง และสะสมองค์ความรู้ที่สามารถปรับใช้และเรียนรู้เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลาและที่สำคัญกลุ่มประชาคมจะต้องมีศักยภาพและความสามารถพอที่จะแสวงหาความรู้

๕) มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติ หรือกระทำกิจกรรมร่วมกันและการเรียนรู้ร่วมกันของคน ในสังคมจะช่วยให้เกิดพลัง “เกิดปัญญาหมู่” “เกิดในหมู่” การก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน จำเป็นต้องอาศัยเทคนิควิธีการมากมายหลากหลายสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่แต่ละกลุ่ม ซึ่งจะต้องมีการคิดร่วมกัน

๖) มีการติดต่อสื่อสารกันและกันอย่างต่อเนื่อง มีเครือข่ายความร่วมมือ การสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้สังคมเติบโตขยายตัวมั่นคง การสื่อสารจะไม่เป็นการสั่งการในแนวดิ่ง แต่จะเป็นการสื่อสารในแนวราบ ดังนั้นการคิดค้นรูปแบบการสื่อสารและการเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือต่างๆ นับเป็นสิ่งสำคัญต่อประชาชนอย่างยิ่ง

๗) มีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ จุดอ่อนของภาคสังคมคือความสามารถในการจัดการ การเติบโตของภาคธุรกิจที่มีความเข้มแข็ง มีพลังก็เพราะมีระบบการจัดการที่ดี ดังนั้นการสร้างประชาคมจะต้องวางอยู่บนพื้นฐานของการจัดการที่ดี การจัดการที่ดีต้องดีทั้งองค์กรคือ มีระบบและประสิทธิภาพทั้งคนและองค์กร

๒. ทัศนคติ และความสำคัญของประชาคม มีดังนี้

กระแสความคิดเกี่ยวกับประชาคม ทำให้มีผู้พยายามสร้างระบบการรวมตัวของสังคม หรือกลุ่มคน ขึ้นในทุกระดับเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการร่วมกันคิดวางแผน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง เช่น มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมจังหวัด อำเภอ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการดำเนินการตามพันธกิจของประชาคมจังหวัดและอำเภอ ย่อมขาดความยั่งยืนต่อเนื่องหากขาดการเชื่อมโยงจากฐานล่าง นั่นคือ ประชาคมตำบล หมู่บ้าน จึงเป็นข้อเรียกร้องประชาคมในระดับสูงขึ้นไป และเป็นกระบวนการส่งเสริมให้องค์กรประชาชนและประชาชนในระดับตำบลหมู่บ้าน เกิดการเรียนรู้และตัดสินใจแก้ไขปัญหาชุมชนภายใต้การระดม ทรัพยากรและการกระตุ้นความร่วมมือและสนับสนุนจากส่วนราชการหรือสถาบันต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนทางด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลไกของการวางแผนการบริหารจัดการของตำบล ในการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนโดยใช้กลไกของการวางแผนการบริหารจัดการของตำบล ดังนั้น ประชาคมตำบลจะเป็นการสร้างเวทีให้องค์กรประชาชนและประชาชนได้พัฒนาศักยภาพความคิดและการปฏิบัติที่จะมีส่วนร่วมตัดสินใจของชุมชนมากขึ้น ก่อให้เกิดความเป็นเจ้าของรักและห่วงแหนชุมชน

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญของประชาคม

๑. เป็นเวทีหรือกลไกของการประสานการวางแผนและบริหารจัดการพัฒนาในระดับตำบลกับองค์กรที่รัฐกำหนดให้ตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนในตำบลภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

๒. ระดมทรัพยากรและความร่วมมือการสนับสนุนขององค์กรต่างๆภายในชุมชนและองค์กรภายนอกชุมชนเพื่อนำไปสู่การบริหารการพัฒนาที่ได้กำหนดโดยชุมชนและองค์กรภายนอกชุมชนเพื่อนำไปสู่การบริหารการพัฒนาที่ได้กำหนดโดยชุมชน

๓. เสนอแนะแนวทางพัฒนาที่เป็นข้อเสนอของประชาคมตำบลหมู่บ้าน เข้าสู่กระบวนการบริหารการพัฒนาของส่วนราชการอย่างเป็นระบบ

๔. ความคิดเห็นและข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาต่างๆเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน

๕. ติดตามประเมินผลการพัฒนาชุมชน เพื่อนำไปสู่การวางแผน การบริหารจัดการพัฒนาตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ^๖

ประชาคมตำบล

ลิขิต ชีระเวทิน กล่าวไว้ใน “การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท” ได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่สำคัญของประชาคมตำบลไว้ ดังนี้

๑. เป็นองค์กรชุมชนและสถาบันต่างๆ ที่มีในตำบล หมู่บ้าน เช่น ส่วนราชการที่สังกัดจังหวัด อำเภอ

๒. เป็นองค์กรด้านการปกครอง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)

๓. เป็นกลุ่มกิจกรรมเศรษฐกิจ เช่น กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม หัตถกรรมและการเกษตร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกิจกรรมเครือข่าย

๔. เป็นกลุ่มกิจกรรมทางสังคม การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน ศูนย์พัฒนาเด็ก กรรมการพัฒนาเด็ก ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน โรงเรียน วัด ฯลฯ

๕. เป็นกลุ่มกิจกรรมสาธารณสุข ได้แก่ อาสาสาธารณสุขหมู่บ้าน กลุ่มกิจกรรมเพื่อสุขภาพ

^๖อนุชาติ พวงสำลีและวีระบุรณ วิจารณ์สกุล, ข้อเสนอเชิงแนวคิดเพื่อการพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ประชาคมจังหวัด, (นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๕), หน้า ๔๒-๔๓.

๖. เป็นคณะทำงาน สนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล(คปต.)^{๑๑}

องค์ประกอบและบทบาทของประชาคม

๑. ประชาคมหมู่บ้านประกอบด้วยตัวแทนฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ๓ คน และตัวแทนฝ่ายกลุ่มประชาชน ได้แก่ ผู้แทนกลุ่มอาชีพทุกกลุ่ม ผู้แทนกลุ่มอาชีพเกษตร เกษตรก้ำวหน้า ปราชญ์หมู่บ้าน ผู้แทนกลุ่มแม่บ้าน พระที่ชาวบ้านศรัทธา ครูโรงเรียนในหมู่บ้าน ๑ คน อาสมัครประชาสงเคราะห์ อาสาพัฒนาชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน) ผู้แทนธุรกิจเอกชน ฯลฯ รวมแล้วให้ได้จำนวนสมาชิกประชาคมหมู่บ้าน จำนวน ๕ – ๑๐ % ของจำนวนประชากรในหมู่บ้าน โดยมีการเลือกประธาน และเลขานุการ ประชาคมหมู่บ้าน อย่างละ ๑ ตำแหน่ง จากผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชน และได้กำหนดบทบาทประชาคมหมู่บ้าน ไว้ดังนี้

๑.๑ กำหนดเป้าหมายแนวทางแก้ไข และความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านเพื่อเสนอในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และแผนพัฒนาอำเภอ

๑.๒ เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตาม โครงการและรายงานองค์การบริหารส่วนอำเภอ

๑.๓ ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านและรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขได้ทันที่

๑.๔ นำปัญหาในหมู่บ้าน ไปหารือในที่ประชุมประชาคม

๑.๕ เป็นเวทีให้ความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญ

๑.๖ คัดเลือกผู้แทนประชาคมไปร่วมเป็นประชาคมตำบล

๒. ประชาคมตำบล ประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนของประชาคมตำบลหมู่บ้านละ ๑๐ คน แต่ไม่น้อยกว่า ๘ คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ ๒ คน ผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชนที่ประชาคมหมู่บ้านคัดเลือก อย่างน้อยประชาคมหมู่บ้านละ ๔ คน โดยให้มีประธาน และเลขานุการประชาคมตำบลอย่างละ ๑ ตำแหน่ง โดยเลือกจากผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชนกำหนดให้มีบทบาทดังนี้

๒.๑ วิเคราะห์ปัญหาในภาพรวมของตำบล และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อเสนอในการจัดการทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และแผนพัฒนาอำเภอ

๒.๒ เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตาม โครงการและรายงานให้อำเภอทราบ

^{๑๑}ลิจิต ธีระเวคิน, การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๓๕.

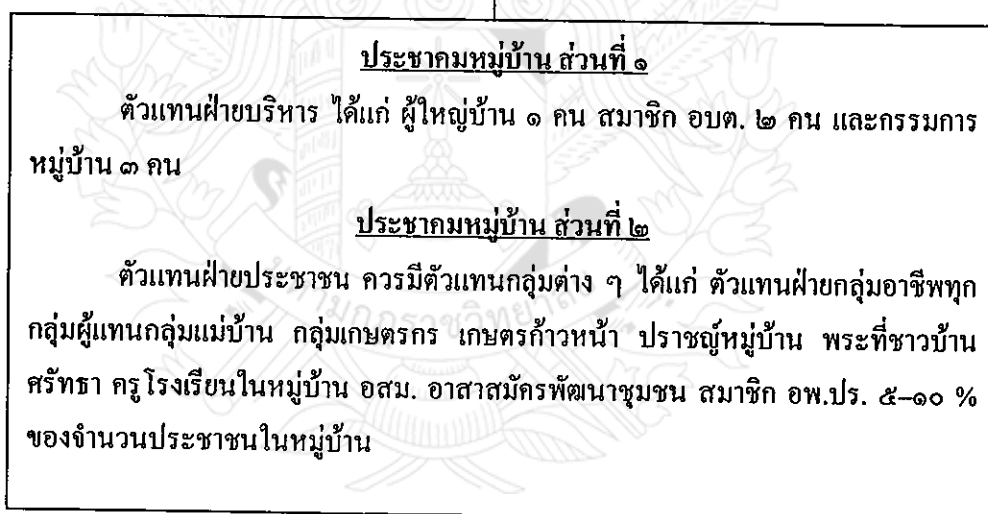
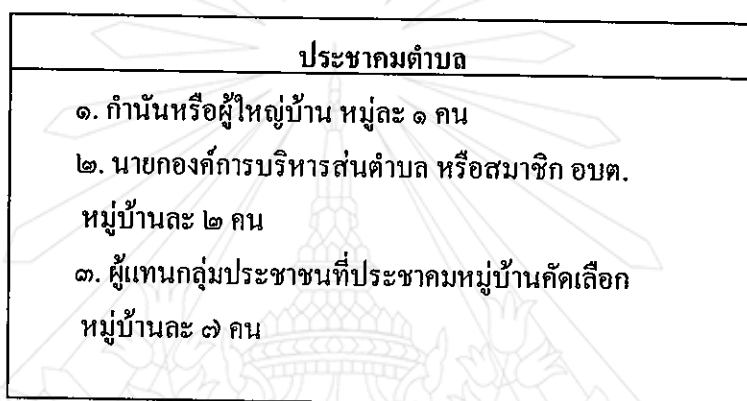
๒.๓ ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบล และรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขได้ทันท่วงที

๒.๔ นำปัญหาในหมู่บ้านไปหารือในที่ประชุมประชาคม

๒.๕ เป็นเวทีให้ความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญเช่น การเลี้ยงกุ้งในนาข้าว ยาเสพติด การตลาดของผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น

๒.๖ ให้ประชาคมตำบลมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อย ๑-๒ เดือนต่อครั้ง

๒.๗ คัดเลือกผู้แทนประชาคมไปร่วมเป็นประชาคมอำเภอ

แผนภูมิที่ ๑ โครงสร้างประชาคมตำบล

ประเวศ วะสี ได้สรุปแนวทางการสนับสนุนให้ประชาคมตำบลให้มีความเข้มแข็ง ไว้ดังนี้

๑. นโยบายและกระแสสังคม โดยตรงรณรงค์เคลื่อนไหวให้เกิดความเข้าใจเรื่องนี้ ผู้นำประเทศหรือหัวหน้าพรรคการเมืองควรเป็นผู้นำในการนโยบายไปใช้ให้สำเร็จ

๒. สํารวจรับฟังความคิดเห็นของชุมชนและเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และขยายความรู้ไปสู่ชาวบ้านอื่นๆต่อไป

๓. ส่งเสริมการขยายตัวของเครือข่ายชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้กันและกัน

๔. สร้างศูนย์บริการวิชาการเบ็ดเสร็จ (one-stop service)

๕. เชื่อมต่อการค้าขาย เช่น ให้มีลานค้าชุมชน หรือบริษัทเพื่อชุมชนรับผลผลิตของชุมชนไปขายศูนย์การค้าในเมือง หรือส่งออกต่างประเทศ

๖. สื่อเพื่อสังคม เป็นเครื่องมือการเรียนรู้และทำให้เกิดกระแสสังคมเช่นการให้มีวิทยุชุมชน เป็นต้น

๗. ปรับงบประมาณและตั้งกองทุนเพื่อชุมชน โดยมีพื้นที่หรือชุมชนเป็นตัวตั้งและมีกองทุนชุมชนให้เกิดความอิสระและมีประสิทธิภาพ

๘. ออกกฎหมายเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน ยกเลิกกฎหมายที่ขัดขวางความเข้มแข็งของชุมชน

๙. มีการฝึกฝนอบรมทักษะการสร้างความเป็นชุมชนให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่ม เช่น การใช้เทคนิค AIC

๑๐. มีการวิจัยเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน และมีการประเมินผลแล้วนำผลการวิจัยไปปรับการกระทำให้ดีขึ้น^{๑๔}

จากแนวคิดประชาคมตำบลผู้วิจัยสรุปเป็นแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ คือ

๑. ลักษณะของประชาคม ต้องมีความหลากหลาย ความเป็นชุมชนสามารถเชื่อมโยงติดต่อถึงกันในทุกทิศทางหนึ่ง มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม มีกิจกรรมต่อเนื่องและมีกระบวนการเรียนรู้ และมีเครือข่ายการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยน และระบบจัดการที่ดี

๒. ประชาคมตำบล ประกอบด้วย

๒.๑ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน หมู่ละ ๑ คน

๒.๒ นายกองคํการบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ ๒ คน

๒.๓ ผู้แทนกลุ่มประชาชนที่ประชาคมหมู่บ้านละ ๑ คน

^{๑๔}ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล, อ้างแล้ว, หน้า ๔๘ -๕๒.

๓. บทบาทที่สำคัญของประชาคมตำบล คือ

- ๓.๑ วิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหาในภาพรวมของตำบล
- ๓.๒ เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตาม โครงการ และรายงานอำเภอทราบ
- ๓.๓ คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบล และรายงานผู้เกี่ยวข้องให้แก้ไข
- ๓.๔ นำปัญหาในหมู่บ้านไปหารือในที่ประชุมประชาคม

ปัญหาของประชาคมตำบล

จากรายงานการสัมมนา ตามโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการประธานประชาคมหมู่บ้านเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยกระบวนการประชาคมประจำปี ๒๕๔๔ ซึ่งกรมการปกครองได้จัดขึ้นใน ๔ ภาค ของประเทศทั่วประเทศ มีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน ๕๕๑ คน ซึ่งประกอบด้วยประธานประชาคม ที่มีผลงานในระดับก้าวหน้าของอำเภอ/กิ่งอำเภอๆละ ๑ คน รวม ๘๗๖ คน และผู้ช่วยอำเภอจังหวัดๆละ ๑ คน มาอยู่รวมกัน ๒ วัน ๑ คืน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยได้รับการสนับสนุน วิทยากร จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติและสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (SIF) โดยใช้เทคนิคกระบวนการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม (AIC) ได้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆที่ผู้เข้าร่วมสัมมนานำมาเสนอแก้ไขปัญหาคำคัญๆของประเทศชาติและชุมชน เช่น การแก้ไขปัญหายาเสพติด ทรัพยากรธรรมชาติ การทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งเป็นการสะท้อนความเห็นจากภาคประชาชนที่ต้องรับฟัง และนำมาปรับใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหของประเทศไทยต่อไปซึ่งผลการสัมมนาสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

๑. ประชาคมตำบลในพื้นที่ ยังมีองค์ประกอบของประชาคมตำบลยังไม่มีความหลากหลาย
๒. ประชาคมตำบล ไม่ได้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ
๓. สมาชิกของประชาคมตำบล ไม่ทราบบทบาท หน้าที่ที่ชัดเจน
๔. ขาดงบประมาณสนับสนุน วัสดุ เครื่องเขียน แบบพิมพ์ในการติดต่อประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างสมาชิกในประชาคมด้วยตนเอง
๕. ปัญหาการประสานงานระหว่างประชาคมตำบลหมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการต่างๆ ส่วนราชการระดับหมู่บ้าน อำเภอ ไม่ค่อยเข้าร่วมประชุมกับประชาคมตำบล
๖. ในบางพื้นที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากลักษณะการดำเนินงานกิจกรรมของประชาคมเป็นการตรวจสอบการทำงานของ อบต.
๗. สมาชิกประชาคม และชาวบ้านขาดประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันในลักษณะการทำงานเป็นทีม การระดมความคิดในการแก้ไขปัญหาคำคัญๆของหมู่บ้าน

๘. การกระตุ้นและส่งเสริม ให้เกิดการรวมตัวในลักษณะประชาคม ที่เป็นแนวทางใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากประชาคมยังขาดความรู้ ความเข้าใจและเรียกร้องบทบาทที่เป็นทางการ เช่น ต้องการให้มีคำสั่งแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ การมีเครื่องแบบ การมีสำนักงาน ฯลฯ

๙. วิทยากรผู้ประสานงานประชาคม (ปลัดอำเภอ พัฒนาการ เกษตรตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และครู หรือผู้มีความรู้ที่เหมาะสม) มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้แก่ประชาคมที่แตกต่างกัน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของประชาคมตำบล

๑. ปัจจัยองค์ประกอบ โครงสร้างและสมาชิกประชาคมตำบล มีลักษณะดังนี้

๑) ผู้นำชุมชน ที่มาจากผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้านที่ให้ความสนใจ และร่วมกระบวนการประชาคมเป็นอย่างดี

๒) ผู้นำกลุ่มองค์กรประชาคม มีความกระตือรือร้น ที่จะมีส่วนร่วม ในกระบวนการประชาคม

๓) ประชาชนชาวบ้าน เช่น ข้าราชการบ้านญาติที่เป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือให้ความร่วมมือและเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลทุกครั้งรวมทั้งเป็นผู้ให้แนวคิดข้อมูลข่าวสารประกอบการพิจารณาของประชาคมและเป็นผู้ดำเนินการดำเนินกิจกรรมต่างๆด้วย

๔) ข้าราชการในตำบล ที่เข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เช่น อาจารย์ใหญ่ ให้ความร่วมมือในกระบวนการประชาคมตำบลและให้อิสระทางความคิด ไม่ครอบงำความคิดของที่ประชุม

๕) กำนัน ซึ่งเป็นประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีภาวะผู้นำสูงควบคุมสถานการณ์ที่ประชุมได้กรณีที่มีความขัดแย้ง

๖) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เห็นความสำคัญของกระบวนการประชาคม ให้ความร่วมมือและแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

๗) ประธานประชาคมตำบล มีวิสัยทัศน์ดี ซึ่งได้รับการยอมรับจากประชาคมและชาวบ้านทั่วไปสูง

๘) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งทำหน้าที่เลขานุการประชาคมตำบลเป็นคนที่เปิดรับแนวความคิดใหม่ๆ ได้รับการยอมรับจากชาวบ้านมีความขยันอดทนรับผิดชอบสูงมีทักษะในการพูดโน้มน้าวจิตใจ สรุปประเด็นและส่งเสริมกระตุ้นการอภิปรายได้ดี

๒. ปัจจัยสถานการณ์ ในการจัดประชาคมตำบลในช่วงระยะเวลาการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ๕ ปี และแผนพัฒนาตำบลประจำปี แนวทางปฏิบัติ กำหนดให้มีการจัดประชาคมหมู่บ้านตำบล เพื่อจัดทำแผนเป็นสถานการณ์เพื่อให้ประชาคมตำบลมีกิจกรรมสำคัญในการดำเนินการ และ

สมาชิกประชาคมตำบลมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมตามมติประชาคมตำบลทั้งหมดได้รับการเห็นชอบจาก สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้สมาชิกประชาคมเห็นความสำคัญของสถาบันประชาคมตำบลยิ่งขึ้น

๓. ปัจจัยสภาพปัญหาในพื้นที่ เนื่องจากประเด็นในการประชุมของประชาคมตำบลเป็นเรื่องปัญหาใกล้ตัว มีผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ที่ทุกคนต้องร่วมมือกันแก้ไข เช่น ปัญหามลพิษ สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เป็นต้น ที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงหรือได้รับผลประโยชน์ เมื่อนำมาเป็นประเด็นในการประชุม ทุกคนจึงไม่มีส่วนร่วมในการประชุมอภิปราย การวางแผน และไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อแก้ไขปัญหา

๔. ปัจจัยด้านสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น มีสถาบันยึดเหนี่ยวจิตใจด้วยกัน เช่น มีพระสงฆ์เป็นที่เคารพของคนทั่วไป และในการจัดประชาคมทุกครั้งใช้ศาลาวัด ซึ่งมีบรรยากาศร่มรื่นเป็นที่ประชุมหรือการอยู่ร่วมกันแบบพี่น้องสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน มีความรักสามัคคี ไม่ค่อยมีข้อขัดแย้งรุนแรง

๕. ปัจจัยบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำที่และการแสดงออกขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญ และร่วมมือตาม โครงการพัฒนาประชาคมตำบลทำให้ประชาคมอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น

๖. ปัจจัยบทบาททีมผู้ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาประชาคมตำบล (ทีม สปต.) ความร่วมมือกันของประธานประชาคม/เลขานุการประชาคมตำบล/ทีม สปต. ในการดำเนินการทุกขั้นตอน ทีม สปต. มีบทบาทในฐานะผู้ส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานเป็นสำคัญ โดยให้ประชาคมตำบลได้แสดงบทบาท ในฐานะผู้ดำเนินการตามกระบวนการ โดยในการจัด ประชาคมตำบลแต่ละครั้ง ทีม สปต. จะลดบทบาทลงทุกครั้ง จนกระทั่งให้ประธาน/เลขานุการประชาคมตำบล ดำเนินการเอง ทุกขั้นตอนแต่ทีม สปต. ทุกคนอยู่ในที่ประชุมและแสดงความสนใจต่อการประชุมตลอดการประชุม

ทั้งนี้ หากปัจจัยต่างๆทั้งหมดนี้มีสถานการณ์ของสภาพปัญหา และบรรยายที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา รวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลมีทำที่ไม่ให้ความสำคัญหรือไม่ให้ความร่วมมือตาม โครงการพัฒนาประชาคมตำบลและบทบาทของทีมผู้ส่งเสริม กระบวนการพัฒนาประชาคมตำบลไม่เข้มแข็งเพียงพอ ปัจจัยแห่งความสำเร็จทั้งหลาย

เหล่านี้ ก็จะกลายเป็นปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาคมตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้^{๑๕}

จากแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาของประชาคมตำบล ผู้วิจัยสรุปเป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยได้ ดังนี้

๑. ปัญหาหลักของประชาคมตำบลในการดำเนินงาน คือ องค์ประกอบของประชาคมไม่มีความหลากหลาย การประชุมไม่สม่ำเสมอ สมาชิกประชาคมไม่ทราบบทบาทหน้าที่ชัดเจนขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดการประสานระหว่างประชาคม ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจาก อบต. สมาชิกประชาคมขาดประสบการณ์ในการทำงานเป็นทีม ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจและเรียกร้องบทบาทที่เป็นทางการ และวิทยากรผู้ประสานประชาคมมีศักยภาพแตกต่างกัน

๒. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัญหาของประชาคมตำบล คือ ปัจจัยองค์ประกอบโครงสร้างและสมาชิกประชาคมตำบล ปัจจัยสถานการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดทำประชาคมตำบล ปัจจัยสภาพปัญหาในพื้นที่ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิต ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่น ปัจจัยบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยบทบาททีมผู้ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาประชาคมตำบล

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคม

การมีส่วนร่วมของประชาคม ให้ความสำคัญอยู่ที่การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อกำหนดความต้องการและเข้าร่วมดำเนินการในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับคณะกรรมการขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ดังนี้

ดิเรก ก้อนกลีบ กล่าวไว้ใน “การพัฒนาชนบทเน้นการพัฒนาสังคมและแนวคิดความจำเป็นพื้นฐาน” ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง “กระบวนการที่ส่งเสริมให้ประชาชนในระดับท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงชนบทและการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากรกำลังคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณภาพกำลังคน การมีส่วนร่วม

^{๑๕}กรมการปกครอง, เอกสารประชุมสัมมนาโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองรับกฎหมายแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาสมัครศึกษาดินแดน, ๒๕๔๓). หน้า ๘๕.

ร่วมของประชาชน ทำให้นักวางแผนพัฒนาได้รับรู้ข้อเท็จจริงและแนวความคิดเห็นจากประชาชนในระดับท้องถิ่นโดยตรง จึงนับได้ว่าเป็นประโยชน์และจำเป็นต่อการพัฒนาชนบท”^{๒๐}

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี กล่าวไว้ใน “หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท” โดยให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง “การเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชน การที่สามารถทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องรับปรัชญาที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับความเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความจริงที่ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ต้องมีโอกาสและได้รับการชี้แนะที่ถูกต้อง”^{๒๑}

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ กล่าวไว้ใน “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา” ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่า หมายถึง “กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนและชุมชนทั้งในรูปของส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้”^{๒๒}

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ กล่าวไว้ใน “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา” ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง “การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้การกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกในการมีส่วนร่วม ประชาชน ได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนอย่างเป็นตัวของตัวเอง”^{๒๓}

^{๒๐} ดิเรก ฤกษ์หว่าย, การพัฒนาชนบทเน้นการพัฒนาสังคมและแนวคิดความจำเป็นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, ๒๕๒๕), หน้า ๒๐๕.

^{๒๑} ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยอนุเคราะห์, ๒๕๒๖), หน้า ๒๐.

^{๒๒} ไพรัตน์ เดชะรินทร์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๖-๗.

^{๒๓} ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๒.

สุจินต์ ดาววีระกุล ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชน มีความสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเอง โดยให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อตัวเอง และมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังที่ได้ ปรารถนาหรือที่ตั้งไว้^{๒๔}

นิพนธ์เวช สืบแสง ได้ให้คำจำกัดความ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่า หมายถึง “การกระตุ้นให้ประชาชน ตระหนักถึงสถานการณ์ของงานรวม เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ภายใต้อำนาจกำหนดและดำเนินการของประชาชนเองโดยที่กระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้น เป็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาหรือกำหนดปัญหาของชุมชน การหาสาเหตุของปัญหา หาวิธีแก้ไข ปัญหา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน และประเมินผลการดำเนินการแก้ไขปัญหา”^{๒๕}

ปรัชญา เวสารัชช์ ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่า “เป็น การที่ประชาชนเข้าเกี่ยวข้อง โดยการใช้ความพยายาม หรือใช้ทรัพยากรบางอย่างส่วนตนในกิจกรรม ซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาของชุมชนและการมีส่วนร่วม” ประกอบด้วย

๑. มีประชาชนเข้าเกี่ยวข้องในกิจกรรมพัฒนา

๒. ผู้เข้าร่วม ได้ใช้ความพยายามบางอย่างสุดตัว เช่น ความรู้ ความสามารถ ความคิด แรงงานหรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินทุนวัสดุกิจกรรมการพัฒนา^{๒๖}

คุณฐิ อายุวัฒน์ และคณะ กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ “การที่ประชาชนได้ มีโอกาสเข้าร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นจนถึงกระบวนการสิ้นสุด โดยที่การ ร่วมอาจร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือครบวงจรก็ได้ การเข้าร่วมทั้งรายบุคคล กลุ่มคน จนถึง องค์กร ซึ่งมีความสอดคล้องกัน การเข้ามารับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปใน ทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร เพื่อให้บรรลุการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์”^{๒๗}

^{๒๔}สุจินต์ ดาววีระกุล, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านชนะเลิศการประกวดดีเด่นระดับจังหวัด ประจำปี ๒๕๒๗”, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๒๗, หน้า ๑๘.

^{๒๕}นิพนธ์เวช สืบแสง, “การมีส่วนร่วมของชาวชนบทในการพัฒนา”, ข่าวสารศูนย์วิจัย ชาวเขา, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๒๖) : ๔๒.

^{๒๖}ปรัชญา เวสารัชช์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘) หน้า ๓๖ - ๓๘.

^{๒๗}คุณฐิ อายุวัฒน์, การวิเคราะห์ด้วย Correlation และ Regression Analysis, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๕), หน้า ๓๖-๓๘.

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ โดยเป็นตัวนำในการกระทำกิจกรรมทุกขั้นตอน คือ ขึ้นประเมินปัญหา ขึ้นวางแผน ขึ้นการดำเนินงาน ขึ้นการจัดสรรให้ชุมชนได้รับประโยชน์ และขึ้นการติดตามประเมินผล และร่วมรับผิดชอบ เพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล เพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีประสิทธิภาพ

รูปแบบ ลักษณะ ขั้นตอน การมีส่วนร่วมของประชาชน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน มีรูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามลักษณะของกิจกรรมมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

๑. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน เช่น การรวมกลุ่มเยาวชน กลุ่มต่างๆ

๒. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน เช่น กรรมการของกลุ่ม ชุมชน กรรมการ กลุ่มเลี้ยงไหม คณะกรรมการหมู่บ้าน

๓. การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open-Participation) โดยผ่านผู้แทนที่ไม่ใช่องค์กรของประชาชน เช่น สถาบัน หน่วยงานที่เชิญชวน เปิดโอกาสให้ประชาชนไปมีส่วนร่วม^{๒๔}

อภินันท์ รพีพัฒน์ ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

๒. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหา

๓. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการและวางแผนในการแก้ปัญหา

๔. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน

๕. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จ^{๒๕}

^{๒๔}นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธีแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๘๕.

^{๒๕}อภินันท์ รพีพัฒน์, แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐๐-๑๐๑.

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาไว้ ดังนี้

๑. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมตลอดถึงความต้องการของชุมชน
๒. คิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไข และลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการชุมชน
๓. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อขจัดและแก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชน
๔. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
๕. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
๖. ร่วมลงทุนกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
๗. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้
๘. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยตนเองและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ตลอดไป^{๓๐}

จากแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัย สรุปเป็นแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ คือ การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปร่วมคิด ร่วมริเริ่ม ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และรับผิดชอบในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของชุมชน หมู่บ้าน ตำบล ซึ่งลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวนี้ จะเข้าไปร่วมในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบร่วมกันกับคนในสังคม และเพื่อเป็นหารยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้สูงขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้ ๕ ลักษณะดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา ได้แก่ สำรวจข้อมูล ร่วมประชุมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ร่วมตัดสินใจสาเหตุแท้จริงของปัญหา
๒. การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา ได้แก่ ร่วมกำหนดปัญหาในการพัฒนาชนบท ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
๓. การมีส่วนร่วมปฏิบัติ ได้แก่ ร่วมออกแรงงาน ร่วมออกวัสดุ ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

^{๓๐}ไพรัตน์ เดชะรินทร์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๖-๗.

๔. การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล ได้แก่ ร่วมเป็นกรรมการติดตามงานร่วมสำรวจความถูกต้องของแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติงาน

๕. การมีส่วนร่วมอื่นๆ ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณ จากองค์การบริหารส่วนตำบล การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกประชาคมการเปิดเผยข้อมูล แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การแต่งตั้งประชาคมตำบลอย่างเป็นทางการ

๒.๖ สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง อำเภอร่ววบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ห่างจากตัวอำเภอร่ววบุรี ๑๒ กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดร้อยเอ็ด ๒๔ กิโลเมตร

อาณาเขต	ทิศเหนือ	ติดกับตำบลทรงธานี
	ทิศใต้	ติดกับกิ่งอำเภอร่องเขาลวง
	ทิศตะวันออก	ติดกับตำบลมะบ้า
	ทิศตะวันตก	ติดกับตำบลร่ววบุรี

เนื้อที่

เนื้อที่ ตำบลบึงนาราง มีเนื้อที่ ๑๗,๔๖๘ ไร่ หรือ ๓๗.๓๓ ตารางกิโลเมตร

ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง เป็นที่ราบและที่ลุ่มมีความสูงจากระดับน้ำทะเล ๑๕๐ - ๒๐๐ เมตร น้ำในชั้นดินทรายและดินเหนียวปริมาณน้ำทดแทน ๑๐ - ๕๐ แกลลอนต่อไร่ ๑ ไร่ คุณภาพพื้นที่ของโอกาสฝนตกจำนวนน้อยกว่า ๖๐ วัน/ปี

จำนวนประชากร

ประชากรทั้งสิ้น ๔,๕๓๗ คน แยกเป็นชาย ๒,๗๕๑ คน หญิง ๒,๑๔๖ คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๓๐๓.๖๗ คน / ตร. กม. จำนวนครัวเรือน ๑,๗๖๕ ครัวเรือน

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาเป็นหลัก และมีบางส่วนประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้างทั่วไปรับราชการ และอื่น ๆ

การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา	๓	แห่ง
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	๔	แห่ง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	๒	แห่ง
หอกระจายข่าว	๓	แห่ง
ศูนย์การเรียนชุมชน	๑	แห่ง
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร	๑	แห่ง
สถาบันและองค์กรทางศาสนา		
วัด	๘	แห่ง
การสาธารณสุข		
สถานีอนามัยประจำตำบล	๑	แห่ง
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน		
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง มีตำรวจอาสาในการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและให้บริการประชาชนตลอด ๒๔ ชั่วโมง		
การบริการพื้นฐาน		
การคมนาคม		
มีถนนทางหลวงติดต่อกับอำเภอขุขันธ์และมณฑลโดยสารประจำทางผ่าน		
มีถนนติดต่อระหว่างหมู่บ้านเป็นคอนกรีตและลาดยางในตำบลเกือบทุกหมู่บ้าน		
การโทรคมนาคม		
โทรศัพท์สาธารณะ โทรศัพท์พื้นฐาน โทรศัพท์มือถือใช้อย่างเพียงพอ		
การไฟฟ้า		
ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ทั่วครัวเรือน และมีไฟฟ้าใช้ในการเกษตรในบางหมู่บ้าน		
แหล่งน้ำธรรมชาติ		
ลำห้วย	๑	แห่ง
หนองน้ำ	๑๑	แห่ง
ปัจจุบันแหล่งน้ำมีปัญหาตื้นเขิน เก็บกักน้ำได้น้อย ทำให้น้ำใช้เพื่อการบริโภค -		
อุปโภค ไม่เพียงพอ		
แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น		
อ่างเก็บน้ำ	๑	แห่ง
บ่อน้ำตื้น	๓๕	แห่ง
บ่อบาดาล	๔๔	บ่อ
ถังเก็บน้ำฝน	๖๐	ถัง

ข้อมูลอื่น ๆ

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

มีป่าสาธารณะใช้ประโยชน์ร่วมกัน	๓	แห่ง
มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่	๑	แห่ง

มวลชนจัดตั้ง

ลูกเสือชาวบ้าน ๒ รุ่น	จำนวน	๔๐๐	คน
ตำรวจอาสา	จำนวน	๓๔	คน
ไทยอาสาป้องกันชาติ	จำนวน	๑	รุ่น
กองหนุนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ		๑	รุ่น
กลุ่มออมทรัพย์		๑๐	กลุ่ม ^{๑๑}

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุวรรณ บุญลา ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในทัศนะของกลุ่มประชาสังคม ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า "กลุ่มประชาสังคมเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า แต่ในแง่ระดับการมีส่วนร่วม กลุ่มประชาสังคมเห็นว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมีการรับรู้เป็นหลัก ยังไม่สู่การมีส่วนร่วมระดับเสนอความคิดเห็นอย่างชัดเจน ขั้นตอนการมีส่วนร่วมนั้น กลุ่มประชาสังคมเห็นว่ากลุ่มยังมีส่วนร่วมอยู่ในขั้นการเสนอปัญหา แต่ยังไม่เข้าร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น โดยตรง นอกเหนือจากขั้นการตัดสินใจ และขั้นการติดตามประเมินผล ซึ่งอยู่ในระดับที่สูงกว่า ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมที่สำคัญคือ การไม่ทราบถึงสิทธิในการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในกลุ่มประชาคม การมีโอกาสดำเนินการมีส่วนร่วมน้อย เนื่องจากปัญหาเวลาที่ต้องใช้ทำมาหากินของสมาชิกกลุ่ม"^{๑๒}

อาภรณ์ วัชระ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบึงตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัด

^{๑๑} องค์การบริหารส่วนตำบล, ตำบลบึงนคร, ข้อมูลทั่วไปตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี ปี ๒๕๔๘, (ร้อยเอ็ด : ทันใจการพิมพ์, ๒๕๔๘), ๓๐ หน้า, (อัคราเนนา).

^{๑๒} สุวรรณ บุญลา, "การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในทัศนะของกลุ่มประชาสังคม : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี", วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๑, ๘๕ หน้า.

จะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนในเขตตำบลวังตะเคียนมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลางคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการประเมินผล ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน คือ ความสนใจในงานพัฒนาท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ระดับความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และบริการสาธารณประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ”^{๓๓}

มานพ ฉวีรักษ์ ได้วิจัยเกี่ยวกับ กลยุทธ์องค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองศรีโค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า

๑. ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและไม่มีส่วนร่วมในการสร้างการมีส่วนร่วมตามแผนพัฒนาตำบล

๒. องค์การบริหารส่วนตำบลได้นำเอากลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล”^{๓๔}

พระมหาจันทิม มะเตือ ได้วิจัย ประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า “สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือด้านการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายองค์กร ด้านการจัดทำข้อมูล ตกลงเพื่อรู้ถึงเป้าหมาย ด้านการกำหนดตัวชี้วัดการบรรลุเป้าหมาย และผลการปฏิบัติงาน ด้านการจัดวางกลไกการตรวจสอบ ด้านการ

^{๓๓} อภรณ์ วัชระ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๕, ๖๘ หน้า.

^{๓๔}มานพ ฉวีรักษ์, “กลยุทธ์องค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๖, ๑๒๘ หน้า.

จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการวัดและประเมินผลงาน และด้านการให้รางวัลและการยกย่องตามลำดับ

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีอายุ ๒๖ - ๔๕ ปี และอายุ ๔๖ - ๕๕ ปี เห็นว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับในการบริหารงาน ด้านการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดกลไกการตรวจสอบ มากกว่าสมาชิกที่มีอายุ ๒๕ - ๓๕ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น-ปลาย เห็นว่าประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยรวม ด้านการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มากกว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา เห็นว่า ประสิทธิภาพในการบริหารงาน ด้านการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง มากกว่าสมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยรวม และเป็นรายค่าน ไม่แตกต่างกัน

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมพบว่า พนักงาน/ลูกจ้าง/สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ขาดความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการบริหารงาน ขาดความเข้าใจ กฎระเบียบ ข้อบังคับ มีวุฒิการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี มีความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งส่วนใหญ่อันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานที่ทุจริต และมีการบริหารงานที่ไม่มีความโปร่งใส มุ่งเข้าไปเพื่อแสวงหาผลประโยชน์มากกว่าที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ให้เจริญอย่างแท้จริง และประชาชนในพื้นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับรูปแบบ โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นอย่างจำกัด ทั้งด้านการติดตามและตรวจสอบ”^{๓๕}

เจนจิรา สุคำภา ได้วิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

“ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นรายชื่อพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากที่สุด และประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาภายในชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลน้อยที่สุด

^{๓๕} พระมหาจันเดิม มะเตื่อ, “ประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๖, ๑๒๖ หน้า.

ด้านการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และเป็นรายชื่อ พบว่าประชาชนได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาในชุมชนของตนเองมากที่สุด และประชาชนมีส่วนร่วมในการกลั่นกรองปัญหาและความต้องการน้อยที่สุด

ด้านการร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเป็นรายชื่อ พบว่าประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด และประชาชนได้เสนอตนเองเพื่อร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อยที่สุด

ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และเป็นรายชื่อ พบว่าประชาชนได้ติดตามและตรวจสอบการทำงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด และประชาชนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในการทำงานพัศุน้อยที่สุด

ประชาชนมีความแตกต่างในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ แต่ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบลแตกต่างกันมีความคิดเห็นกับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน^{๑๖}

ชัยศ ทะไกรราช ได้วิจัยระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในฐานะที่เป็นตัวแทนของหมู่บ้าน ตามหลักการพัฒนาและสร้างรูปแบบ ด้านร่วมมีอวามนโยบาย ด้านตัดสินใจใช้ทรัพยากร ด้านร่วมจัดหรือปรับปรุงการบริหารงาน ด้านร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการชุมชน ด้านร่วมปฏิบัติตามนโยบายและด้านร่วมควบคุมติดตามประเมินผล ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

๑. ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เห็นว่า “มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง ๗ ด้าน อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาและสร้างรูปแบบ ด้านการจัดหรือปรับปรุงการบริหารงานและด้านการตัดสินใจใช้ทรัพยากร แต่เห็นว่ามีส่วนร่วมในด้านปฏิบัติตามนโยบายอยู่ในระดับมาก”

๒. ประชาคมหมู่บ้านเพศชายและเพศหญิงเห็นว่า “ประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน”

^{๑๖}เจนจิรา สุคำภา, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๗, ๑๒๕ หน้า.

๓. ประชาคมหมู่บ้านที่มีอายุต่างกันเห็นว่า“ประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒ ด้าน คือ ด้านการพัฒนาและสร้างรูปแบบ และด้านการควบคุมและติดตามประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕”

๔. ประชาคมหมู่บ้าน ต้องการมีส่วนร่วม และต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วม ๓ ด้าน คือ ด้านการศึกษาปัญหา สาเหตุและความต้องการของชุมชน ด้านการตัดสินใจใช้ทรัพยากร และด้านการควบคุมติดตามและประเมินผล^{๓๓}

เยาวภา ถิ่นชัยภูมิ ได้วิจัย ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ ๕๓.๑) รองลงมาเป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๔๖.๙) ส่วนใหญ่มีอายุ ๒๖-๔๕ (ร้อยละ ๔๒.๑) รองลงมาคือ ๔๐-๖๐ ปี (ร้อยละ ๓๕.๖) มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ ๕๗.๙) รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ ๒๓.๔) มีสภาพตำแหน่งประชาชนทั่วไป (ร้อยละ ๕๔.๖) รองลงมาคือกรรมการหมู่บ้าน (ร้อยละ ๒๒.๙) ประชาชนมีความคิดเห็นด้วยต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาด้านแหล่งน้ำมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ผลจากการศึกษาครั้งนี้ประชากรในท้องถิ่นยังต้องการที่จะให้พัฒนาท้องถิ่นหลาย ๆ ด้านควบคู่กันไป โดยเฉพาะด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้านแหล่งน้ำ และด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องพัฒนาและส่งเสริมในการพัฒนาให้มากขึ้น เพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง”^{๓๔}

พิสมัย บุญเลิศ ได้วิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมมาก การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนคร

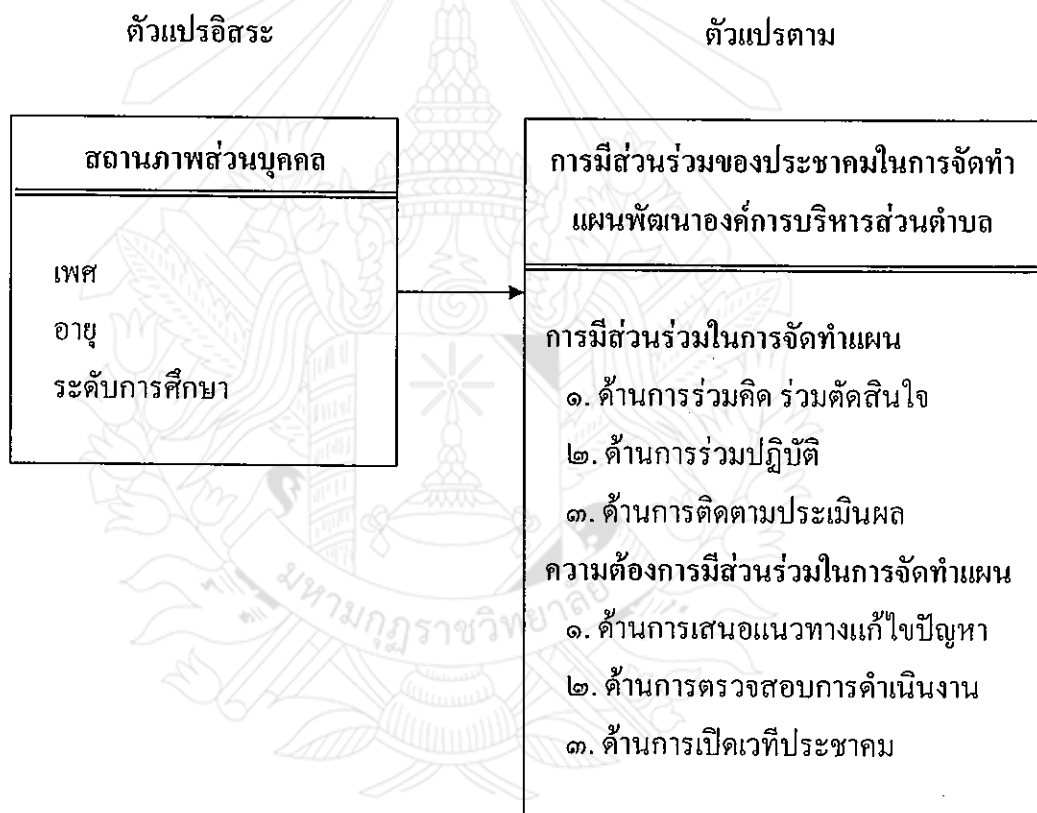
^{๓๓}ชัยยศ ทะไกรราช, “ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๗, ๑๑๓ หน้า.

^{๓๔}เยาวภา ถิ่นชัยภูมิ, “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ ในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๗, ๑๒๕ หน้า.

สมุทรปราการกับปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ อายุ อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และข้อเสนอแนะที่สำคัญของประชาชน เทศบาลควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือกันทำงานให้หน่วยงานของเทศบาลปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ ช่วยเสริมสร้างความปลอดภัยในชุมชน และจัดให้มีการพบปะปรึกษากับชุมชนให้มากกว่าเดิม”^{๘๕}

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภูมิที่ ๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๘๕}พิสมัย บุญเลิศ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๘, ๕๔ หน้า.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดดำเนินการวิธีวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ การแปลผล

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกของประชาคมตำบลในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๕ หมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกจำนวน ๔,๕๒๗ คน

๒) กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จะสุ่มจากสมาชิกของประชาคมตำบลในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane* ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากรเป้าหมาย

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ให้ไว้ที่ ๐.๐๕

แทนค่าในสูตร

*บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวีรยา ศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๒๕.

$$\begin{aligned}
 \text{กลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{4,527}{1 + 4,527 (0.05)^2} \\
 &= \frac{4,527}{1 + (4,527 \times 0.0025)} \\
 &= 370 \text{ ราย}
 \end{aligned}$$

๓. การสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

๑) กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้แทนสมาชิกของประชาคมตำบลที่สามารถให้ข้อมูลได้จากทะเบียนบ้านเลขที่ หมู่ที่ ๑- ๘ หมู่บ้านละ ๔๑ คน และหมู่ที่ ๙ จำนวน ๔๒ คน รวมทั้งหมด ๘ หมู่บ้าน

๒) ทำสลากหมายเลขให้เท่ากับจำนวนบ้านเลขที่ในหมู่บ้านนั้น โดยเรียงลำดับหมายเลขที่ ๑ ถึง ลำดับหมายเลขสุดท้ายในแต่ละหมู่บ้าน

๓) นำสลากทั้งหมดไปไว้ในกล่องแยกเป็นรายหมู่บ้าน

๔) จับสลากหมายเลข จนครบทุกหมู่บ้าน ตามจำนวนสัดส่วนประชากรของแต่ละหมู่บ้าน รวมทั้งหมด ๓๗๐ คน

ตารางที่ ๑ กลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายหมู่บ้าน

หมู่ที่	จำนวนประชากร(คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
๑	๒๖๑	๒๐
๒	๖๖๕	๕๐
๓	๓๔๗	๒๖
๔	๕๕๐	๔๑
๕	๗๔๖	๕๖
๖	๖๕๔	๔๙
๗	๕๗๖	๔๓
๘	๖๕๒	๔๙
๖	๔๘๖	๓๖
รวม	๔,๕๒๗	๓๗๐

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามแบบปลายปิด จำนวน ๓ ตอน ดังนี้
 ตอนที่ ๑ คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป จำนวน ๕ ข้อ เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ
 ตอนที่ ๒ คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา จำนวน ๓
 ด้าน รวม ๒๖ ข้อ

ตอนที่ ๓ คำถามเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา
 จำนวน ๓ ด้าน รวม ๑๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ และ ๓ โดยให้แสดงในลักษณะการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วม แบ่ง
 ระดับและเกณฑ์ การให้คะแนน เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบ ดังนี้^๒

มากที่สุด	คะแนนเท่ากับ	๕
มาก	คะแนนเท่ากับ	๔
ปานกลาง	คะแนนเท่ากับ	๓
น้อย	คะแนนเท่ากับ	๒
น้อยมาก	คะแนนเท่ากับ	๑

เกณฑ์การแบ่งช่วงชั้นคะแนนจากจำนวนระดับชั้นเท่ากับ ๕ ชั้น (คะแนนจาก ๑ ถึง ๕)
 คำนวณได้จากสูตร นี้

$$= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับชั้น}}$$

$$= \frac{๕ - ๑}{๕}$$

$$= ๐.๘$$

ฉะนั้นในแต่ละช่องคะแนนของระดับชั้น จะเท่ากับ ๐.๘ คิดเป็นเกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนน
 ในแต่ละระดับชั้น ดังนี้

- ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๑.๐๐ – ๑.๘๐ หมายถึง ระดับน้อยที่สุด
- ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๑.๘๑ – ๒.๖๐ หมายถึง ระดับน้อย
- ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๒.๖๑ – ๓.๔๐ หมายถึง ระดับปานกลาง
- ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๓.๔๑ – ๔.๒๐ หมายถึง ระดับมาก
- ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๔.๒๑ – ๕.๐๐ หมายถึง ระดับมากที่สุด

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๖.

๓.๓ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างและทดสอบเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

๑. ศึกษา ค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางพื้นฐานในการออกแบบเครื่องมือวิจัย

๒. กำหนดขอบเขต ของเนื้อหาที่จะถาม โดยพิจารณาถึงปัญหา และวัตถุประสงค์การวิจัย ว่า ข้อมูลอะไรบ้างที่ต้องการ เพื่อให้ได้รับข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย

๓. พิจารณาแบบของคำถามที่ใช้ การที่จะใช้แบบสอบถามรูปแบบใด ต้องคำนึงถึงลักษณะของข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูลให้เหมาะสมกับธรรมชาติของสิ่งที่ศึกษา

๔. ร่างแบบสอบถาม โดยให้คำถามอยู่ในขอบเขต ของเนื้อหาสาระที่กำหนดพยายามตั้งคำถามให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แล้วตรวจสอบว่าจะได้คำตอบตามวัตถุประสงค์วิจัยหรือไม่

๕. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อการตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา และการใช้ภาษา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา

๖. ผู้วิจัยปรับปรุงเครื่องมือวิจัยตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ คน คือ นายณรงค์ฤทธิ์ นาคอ่อน ตำแหน่ง ทนายความ นายณรงค์ พฤษชาติ ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์และนายชนพล โจนะพนม ตำแหน่ง สมาชิกสภา อบจ.ร้อยเอ็ด ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา

๗. การทดสอบความเชื่อมั่นหรือความเที่ยงตรง (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ สมาชิกประชาคมตำบล ตำบลธงธานี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๓๐ ชุด

๘. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ที่นำไปทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีครอนบาค (Cronbach) หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถาม ผลการทดสอบเครื่องมือได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๖

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ผู้วิจัยทำหนังสือ เสนอบัณฑิตวิทยาลัย ถึง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประชาคมในพื้นที่

๒) ผู้วิจัยทำหน้าที่ เสนอนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร ถึง ผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านของตำบลบึงนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรในหมู่บ้าน

๓) ผู้วิจัยออกพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในหมู่บ้าน

๔) ภายหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในแต่ละวัน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้อง

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows การวิเคราะห์ความแตกต่างทางสถิติใช้ความเชื่อมั่นในระดับ ๐.๐๕ สถิติการวิจัยประกอบด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๑. ข้อมูลทั่วไปแจกแจงเป็นความถี่และคำนวณค่าเป็นร้อยละ(Percentage)

๒. การมีส่วนร่วมและความต้องการ ของประชากรในการจัดทำแผนพัฒนานำมาคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Chi-Square Test

๓.๖ การแปลผล

การแปลผล ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์จากค่าเฉลี่ยเลขคณิต ของการมีส่วนร่วมของประชากรและความต้องการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล เป็นเกณฑ์ในการแปลผล

ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๑.๐๐ – ๑.๘๐ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของประชากรในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๑.๘๑ – ๒.๖๐ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของประชากรในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล อยู่ในระดับน้อย

ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๒.๖๑ – ๓.๔๐ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของประชากรในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล อยู่ในระดับปานกลาง

ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๓.๔๑ – ๔.๒๐ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของประชากรในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล อยู่ในระดับมาก

ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๔.๒๑ – ๕.๐๐ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของประชากรในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ประการ คือ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผน ด้าน เพศ อายุ และระดับการศึกษาซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในรูปของตารางประกอบความเรียง ตามลำดับดังนี้

๔.๑ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา

๔.๓ ตอนที่ ๓ ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา

๔.๑ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๒ จำนวน ร้อยละ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๓๑๗	๘๕.๖๗
หญิง	๕๓	๑๔.๓๓
รวม	๓๗๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๒ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย จำนวน ๓๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๖๗ เป็นเพศหญิง จำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓๓

ตารางที่ ๓ จำนวน ร้อยละ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน ๒๐ ปี	๓	๐.๘๑
เกิน ๒๐-๓๐ ปี	๓๔	๙.๑๘
เกิน ๓๐-๔๐ ปี	๑๔๑	๓๘.๑๑
เกิน ๔๐-๕๐ ปี	๑๐๔	๒๘.๑๑
เกิน ๕๐ ปี	๘๘	๒๓.๘๙
รวม	๓๖๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๓ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ อายุ เกิน ๓๐-๔๐ ปี จำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๑๑ อายุ เกิน ๔๐-๕๐ ปี จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑๑ อายุ เกิน ๕๐ ปี จำนวน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘๙ อายุ เกิน ๒๐-๓๐ ปี จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๑๘ และอายุ ไม่เกิน ๒๐ ปี จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔ จำนวนร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	๔๐	๑๐.๘๑
แต่งงานและอยู่ด้วยกัน	๓๐๖	๘๒.๗๐
แต่งงานและแยกกันอยู่	๑๗	๔.๕๘
หม้าย	๓	๐.๘๑
หย่า	๔	๑.๐๘
รวม	๓๖๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีสถานภาพ แต่งงานและอยู่ด้วยกัน จำนวน ๓๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๗๐ สถานภาพโสด จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๑ สถานภาพ แต่งงานและแยกกันอยู่ จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๘ สถานภาพหย่า จำนวน ๔ คน คิดเป็น ร้อยละ ๑.๐๘ และสถานภาพหม้าย จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๕ จำนวนร้อยละอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกรกรรม	๒๒๔	๖๐.๕๔
ค้าขาย	๓๕	๙.๔๕
รับจ้าง	๓๒	๘.๖๔
รับราชการ	๔๘	๑๒.๙๑
อื่นๆ	๓๑	๘.๔
รวม	๓๗๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๕ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน ๒๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๕๔ อาชีพรับราชการ จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๙๑ อาชีพค้าขาย จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๔๕ อาชีพรับจ้าง จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๖๔ และอาชีพอื่นๆ จำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๖ จำนวนร้อยละการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	๕๓	๑๔.๓๒
มัธยมศึกษาตอนต้น	๗๘	๒๑.๐๘
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๑๔	๓๐.๘๑
อนุปริญญา (ปวท./ปวส.)	๔๔	๑๑.๘๙
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๕๑	๑๓.๙๕
รวม	๓๗๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๘๑ สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓๒ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๘ สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา (ปวท./ปวส.) จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๘๙ และ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๙๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๗ จำนวนร้อยละรายได้เฉลี่ยต่อปี ของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายได้เฉลี่ยต่อปี	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท	๑๔๗	๓๙.๗๒
เกิน ๒๕,๐๐๐ – ๕๐,๐๐๐ บาท	๑๔๘	๔๐.๐๐
เกิน ๕๐,๐๐๐ – ๑๐๐,๐๐๐ บาท	๕๔	๑๔.๕๙
เกิน ๑๐๐,๐๐๐ – ๑๕๐,๐๐๐ บาท	๑๔	๓.๗๘
เกิน ๑๕๐,๐๐๐–๒๐๐,๐๐๐ บาท	๓	๐.๘๑
เกิน ๒๐๐,๐๐๐–๒๕๐,๐๐๐ บาท	๒	๐.๕๙
เกิน ๒๕๐,๐๐๐ บาท	๒	๐.๕๙
รวม	๓๗๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๗ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อปี เกิน ๒๕,๐๐๐ – ๕๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐ รายได้เฉลี่ยต่อปี ต่ำกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๗๒ รายได้เฉลี่ยต่อปีเกิน ๕๐,๐๐๐ – ๑๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕๙ รายได้เฉลี่ยต่อปีเกิน ๑๐๐,๐๐๐ – ๑๕๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๘ รายได้เฉลี่ยต่อปีเกิน ๑๕๐,๐๐๐–๒๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๑ และรายได้เฉลี่ยต่อปีเกิน ๒๐๐,๐๐๐–๒๕๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒ คนจำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๙ คิดเป็นรายได้เฉลี่ยต่อปีเกิน ๒๕๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๙ เท่ากัน ตามลำดับ

ตารางที่ ๘ จำนวน ร้อยละ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหรือเป็นตัวแทนกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหรือเป็น ตัวแทนกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
คณะกรรมการบริหาร	๖๖	๑๗.๘๓
สมาชิกสภา อบต.	๑๔๗	๓๙.๗๒
ผู้ใหญ่บ้าน	๔๕	๑๒.๑๖
ข้าราชการครู	๗	๑.๘๙
กำนัน	๙	๒.๔๓
กลุ่มข้าราชการอื่นๆ	๓๒	๘.๖๔
กลุ่มอาชีพอื่นๆ	๓๐	๘.๑๐
กลุ่มสมาชิกองค์กรอื่นๆ	๓๔	๙.๒๓
รวม	๓๗๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๘ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหรือเป็นตัวแทนกลุ่ม สมาชิกสภา อบต. จำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๗๒ ดำรงตำแหน่งหรือเป็นตัวแทนกลุ่ม คณะกรรมการบริหาร จำนวน ๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๘๓ ดำรงตำแหน่งหรือเป็นตัวแทนกลุ่ม ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑๖ ดำรงตำแหน่งหรือเป็นตัวแทนกลุ่ม สมาชิกองค์กรอื่นๆ จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๒๓ ดำรงตำแหน่งหรือเป็นตัวแทนกลุ่ม กลุ่มข้าราชการอื่นๆ จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๖๔ ดำรงตำแหน่งหรือเป็นตัวแทนกลุ่ม กลุ่มอาชีพอื่นๆ จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๑๐ และดำรงตำแหน่งหรือเป็นตัวแทนกลุ่ม ข้าราชการครู จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๘๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๙ จำนวน ร้อยละ ระยะเวลาดำรงตำแหน่งหรือการเป็นตัวแทนกลุ่มสมาชิกองค์กรอื่นๆ

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งหรือการเป็น ตัวแทนกลุ่มสมาชิกองค์กรอื่นๆ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕ ปี	๐	๐.๐๐
๕ ปี	๓๖๗	๙๙.๑๘
มากกว่า ๕ ปี	๓	๐.๘๒
รวม	๓๗๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๕ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งหรือการเป็นตัวแทนกลุ่มสมาชิกองค์กรอื่นๆ ๕ ปี จำนวน ๓๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๑๘ และมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งหรือการเป็นตัวแทนกลุ่มสมาชิกองค์กรอื่นๆ มากกว่า ๕ ปี จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๐ จำนวน ร้อยละ ระยะเวลาที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนนี้ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระยะเวลาที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน ๒๐ ปี	๑๐๒	๒๗.๕๖
เกิน ๒๐ - ๔๐ ปี	๔๓	๑๑.๖๒
เกิน ๔๐ - ๖๐ ปี	๑๖๔	๔๔.๓๒
เกิน ๖๐ ปี	๖๑	๑๖.๕๐
รวม	๓๗๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑๐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนเกิน ๔๐ - ๖๐ ปี จำนวน ๑๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๓๒ มีระยะเวลาที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนไม่เกิน ๒๐ ปี จำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕๖ มีระยะเวลาที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนเกิน ๖๐ ปี จำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕๐ และมีระยะเวลาที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนเกิน ๒๐ - ๔๐ ปี จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖๒ ตามลำดับ

๔.๒ ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา

ตารางที่ ๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา โดยรวมและรายด้าน

ลำดับ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาคม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑.	ด้านการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ	๒.๕๘	๐.๘๔	น้อย
๒.	ด้านการร่วมปฏิบัติ	๒.๖๗	๐.๕๔	ปานกลาง
๓.	ด้านการติดตามประเมินผล	๒.๘๐	๐.๘๕	ปานกลาง
รวม		๒.๖๘	๐.๘๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๑๑ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๖๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ๑ ด้าน คือ ด้านการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = ๒.๕๘$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ๒ ด้าน คือ ด้านการติดตามประเมินผล ($\bar{X} = ๒.๘๐$) ด้านการร่วมปฏิบัติ ($\bar{X} = ๒.๖๗$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วม ด้านการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ จำแนกรายข้อ

ลำดับ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาคม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑.	ท่านขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	๓.๒๔	๐.๔๕	ปานกลาง
๒.	ท่านขาดความรู้ความเข้าใจบทบาท อำนาจ หน้าที่ของประชาคมจึงไม่มีบทบาทในการ ร่วมตัดสินใจในการทำแผนพัฒนา	๓.๒๑	๐.๔๗	ปานกลาง
๓.	ท่านขาดความรู้ ความเข้าใจ การจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	๓.๓๗	๐.๕๔	ปานกลาง
๔.	ท่านขาดการรับรู้ข่าวสารทางราชการ	๓.๒๑	๐.๕๓	ปานกลาง
๕.	ท่านไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร	๒.๘๕	๐.๖๓	ปานกลาง
๖.	ท่านมีโอกาสร่วมวิเคราะห์ปัญหาในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	๑.๗๖	๐.๕๑	น้อยที่สุด
๗.	ท่านมีโอกาสร่วมกำหนดแนวทางในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	๒.๓๔	๐.๘๒	น้อย
๘.	ท่านมีโอกาสร่วมกำหนดความต้องการในการ จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	๒.๑๕	๐.๒๓	น้อย
๙.	ท่านมี โอกาสกำหนดเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ในแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล	๓.๗๗	๐.๕๔	มาก
๑๐.	ท่านมีโอกาสให้ความเห็นชอบแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล	๓.๖๘	๐.๗๓	มาก
รวม		๒.๖๘	๐.๘๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๑๒ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๖๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ๑ ข้อ คือ มีโอกาสร่วมวิเคราะห์ปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๑.๗๖$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ๒ ข้อ คือ มีโอกาสร่วมกำหนดแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๒.๓๔$) และมีโอกาสร่วมกำหนดความต้องการในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๒.๑๕$) ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ คือ มีโอกาสกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๓.๗๗$) และมีโอกาสให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๓.๖๘$) ตามลำดับ ส่วนที่เหลือ ๕ ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าสุด ดังนี้คือ ขาดความรู้ ความเข้าใจ การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๓.๓๗$) ขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องโครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๓.๒๔$) ขาดความรู้ความเข้าใจบทบาท อำนาจหน้าที่ของประชาชนจึงไม่มีบทบาทในการร่วมตัดสินใจในการทำแผนพัฒนาและขาดการรับรู้ข่าวสารทางราชการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันทั้ง ๒ ข้อ คือ ($\bar{X} = ๓.๒๑$) และไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = ๒.๘๕$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วม ด้านการร่วมปฏิบัติ
จำแนกรายข้อ

ลำดับ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑.	ประชาชนขาดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนา	๒.๖๗	๐.๓๒	ปานกลาง
๒.	องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการประสานงานร่วมกับประชาชน	๓.๔๕	๐.๕๑	ปานกลาง
๓.	องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีตำรา เอกสาร ให้ประชาชนศึกษาค้นคว้าขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	๔.๕๑	๐.๕๔	มากที่สุด
๔.	หน่วยราชการของอำเภอไม่ให้การสนับสนุน ประชาชนมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	๒.๘๖	๐.๖๓	ปานกลาง
๕.	ประชาชนไม่ได้รับแจ้งให้เข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	๒.๑๕	๐.๑๗	น้อย
๖.	ไม่มีโอกาสได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาชน ตำบลทำหน้าที่กรรมการเปิดของประกวดราคา จัดซื้อ จัดจ้าง	๑.๕๖	๐.๑๕	น้อยที่สุด
๗.	ไม่มีโอกาสได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาชน ตำบลทำหน้าที่กรรมการตรวจรับการจ้าง	๒.๗๓	๐.๘๒	ปานกลาง
๘.	ไม่มีโอกาสได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาชน ตำบลทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล โครงการพัฒนาสาธารณสุข	๒.๘๗	๐.๕๒	ปานกลาง
๙.	ท่านมีโอกาสดำเนินการคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาชนตำบล ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลโครงการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	๒.๕๔	๐.๔๕	ปานกลาง

ตารางที่ ๑๓ (ต่อ)

ลำดับ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาคม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑๐.	ท่านมีโอกาสได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทน ประชาคมตำบล ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล โครงการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๒.๖๓	๐.๔๒	ปานกลาง
รวม		๒.๖๗	๐.๕๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๑๓ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมปฏิบัติ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๖๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ๑ ข้อ คือ ไม่มีโอกาสได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาคมตำบลทำหน้าที่กรรมการเปิดซองประกวดราคาจัดซื้อ จัดจ้างตำบล ($\bar{X} = ๑.๕๖$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ๑ ข้อ คือ ประชาคมไม่ได้รับแจ้งให้เข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๒.๑๕$) และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีตำราเอกสารให้ประชาคมศึกษาค้นคว้าขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๔.๕๑$) ส่วนที่เหลือ ๗ ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด ดังนี้คือ องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการประสานงานร่วมกับประชาคม ($\bar{X} = ๓.๔๕$) หน่วยราชการของอำเภอไม่ให้การสนับสนุนประชาคมมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๒.๘๘$) ไม่มีโอกาสได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาคมตำบลทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลโครงการพัฒนาสาธารณสุข ($\bar{X} = ๒.๘๗$) ไม่มีโอกาสได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาคมตำบลทำหน้าที่กรรมการตรวจรับการจ้าง ($\bar{X} = ๒.๗๓$) ประชาคมขาดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนา ($\bar{X} = ๒.๖๗$) มีโอกาสได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาคมตำบล ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลโครงการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = ๒.๖๓$) และมีโอกาสได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาคมตำบลทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลโครงการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = ๒.๕๔$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วม ด้านการติดตามประเมินผล
จำแนกรายข้อ

ลำดับ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑.	องค์การบริหารส่วนตำบลไม่บริหารกิจการให้ เป็นไปตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน ตำบล	๑.๘๐	๐.๒๑	น้อยที่สุด
๒.	องค์ประกอบของประชาคมตำบลไม่มีความ หลากหลาย	๓.๒๔	๐.๔๕	ปานกลาง
๓.	ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เห็น ความสำคัญและไม่สนับสนุนให้ประชาคมมี ส่วนร่วมในการจัดแผน องค์การบริหารส่วน ตำบล	๓.๔๕	๐.๕๑	ปานกลาง
๔.	ประชาคมตำบลไม่ได้มีการประชุมอย่าง สม่ำเสมอ	๔.๒๘	๐.๔๗	มาก
๕.	ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการติดตามผลการ ดำเนินงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาตำบล	๓.๒๑	๐.๔๗	ปานกลาง
๖.	ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการติดตาม ประเมินผลรวบรวมข้อมูลปัญหาอุปสรรคที่ เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบล	๒.๑๕	๐.๒๓	น้อย
๗.	ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการประเมินผลและ รับทราบผลการดำเนินงานที่แล้วเสร็จตามแผน	๓.๓๗	๐.๕๔	ปานกลาง
๘.	ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการสรุปผลงาน เพื่อปรับปรุงแก้ไขวิธีดำเนินงานตาม แผนพัฒนาตำบล	๒.๓๔	๐.๘๒	น้อย
๙.	ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบผลการ ดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบล	๔.๒๕	๐.๕๔	มากที่สุด

ตารางที่ ๑๔ (ต่อ)

ลำดับ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาคม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑๐.	ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการประเมินผล การปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหาร ส่วนตำบล	๒.๕๒	๐.๖๓	น้อย
รวม		๒.๘๐	๐.๘๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๑๔ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอรวยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการติดตามประเมินผล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๘๐$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามียค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ๑ ข้อ คือองค์การบริหารส่วนตำบลไม่บริหารจัดการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๑.๘๐$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ๒ ข้อ คือประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๒.๕๒$) ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการติดตามประเมินผลรวบรวมข้อมูลปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบล ($\bar{X} = ๒.๑๕$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบล ($\bar{X} = ๔.๒๕$) และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๑ ข้อ คือ ประชาคมตำบลไม่ได้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = ๔.๒๘$) ส่วนที่เหลือ ๕ ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เห็นความสำคัญและไม่สนับสนุนให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการจัดแผน องค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๓.๔๕$) ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการประเมินผลและรับทราบผลการดำเนินงานที่แล้วเสร็จตามแผน ($\bar{X} = ๓.๓๗$) องค์ประกอบของประชาคมตำบลไม่มีความหลากหลาย ($\bar{X} = ๓.๒๔$) ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการติดตามผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาตำบล ($\bar{X} = ๓.๒๑$) และประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการสรุปผลงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขวิธีดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบล ($\bar{X} = ๒.๓๔$) ตามลำดับ

๔.๓ ตอนที่ ๓ ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา

ตารางที่ ๑๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา โดยรวมและรายด้าน

ลำดับ ที่	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคม	ระดับความต้องการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑.	ด้านการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและความต้องการ	๓.๗๔	๐.๘๖	มาก
๒.	ด้านการตรวจสอบการดำเนินงาน	๔.๐๕	๐.๘๗	มาก
๓.	ด้านการเปิดเวทีประชาคม	๔.๐๔	๐.๘๖	มาก
รวม		๓.๘๔	๐.๘๐	มาก

จากตารางที่ ๑๕ พบว่าความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง อำเภอวังบูรพา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการตรวจสอบการดำเนินงาน ($\bar{X} = ๔.๐๕$) ด้านการเปิดเวทีประชาคม ($\bar{X} = ๔.๐๔$) และด้านการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = ๓.๗๔$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการมีส่วนร่วม ด้านการเสนอแนว
ทางแก้ไขปัญหาและความต้องการ จำแนกรายข้อ

ลำดับ ที่	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับความต้องการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑.	ต้องการจัดเวทีประชาคมระดมความคิดเห็น ของประชาชนด้านสภาพปัญหาในหมู่บ้าน	๓.๖๗	๐.๘๒	มาก
๒.	ต้องการให้ประชาคมตำบลสำรวจความ ต้องการประชาชนในหมู่บ้านด้านการ ประกอบอาชีพ	๓.๓๗	๐.๕๔	ปานกลาง
๓.	ต้องการให้ประชาคมตำบลสำรวจความ ต้องการของประชาชนในหมู่บ้านด้านภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	๓.๒๑	๐.๔๗	ปานกลาง
๔.	ต้องการให้ประชาคมตำบลสำรวจความ ต้องการประชาชนในหมู่บ้านด้านการจัดตั้ง กลุ่มองค์กรในชุมชน	๓.๖๘	๐.๗๓	มาก
๕.	ต้องการให้ประชาคมตำบลกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในแผนพัฒนาตำบล	๓.๗๗	๐.๕๔	มาก
	รวม	๓.๗๔	๐.๘๖	มาก

จากตารางที่ ๑๖ พบว่าความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง อำเภอสว่างวีรบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเสนอแนวทางการ
แก้ไขปัญหาและความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่
ในระดับมาก ๓ ข้อ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ คือต้องการให้
ประชาคมตำบลกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในแผนพัฒนาตำบล ($\bar{X} = ๓.๗๗$)
ต้องการให้ประชาคมตำบลสำรวจความต้องการประชาชนในหมู่บ้านด้านการจัดตั้งกลุ่มองค์กรใน
ชุมชน ($\bar{X} = ๓.๖๘$) และต้องการจัดเวทีประชาคมระดมความคิดเห็นของประชาชนด้านสภาพ
ปัญหาในหมู่บ้าน ($\bar{X} = ๓.๖๗$) ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ๒ ข้อ คือ ต้องการให้
ประชาคมตำบลสำรวจความต้องการประชาชนในหมู่บ้านด้านการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = ๓.๓๗$)

และต้องการให้ประชาคมตำบลสำรวจความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = ๓.๒๑$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการมีส่วนร่วม ด้านการตรวจสอบ การดำเนินงาน จำแนกรายข้อ

ลำดับ ที่	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคม	ระดับความต้องการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑.	ประชาคมร่วมเป็นกรรมการตรวจติดตามงาน และโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนแล้วเสร็จ	๔.๒๘	๐.๔๗	มาก
๒.	สมาชิกประชาคมร่วมตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	๔.๑๕	๐.๗๓	มาก
๓.	ประชาคมตำบลตรวจสอบการจัดลำดับความสำคัญของโครงการในแผนพัฒนาตำบล	๒.๖๗	๐.๓๒	ปานกลาง
๔.	ประชาคมตำบลตรวจสอบความถูกต้องของโครงการที่ได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาตำบล	๒.๘๕	๐.๖๓	ปานกลาง
๕.	ประชาคมตำบลมีส่วนร่วมในการทบทวนแผนพัฒนาทุกระยะ ๔ เดือน	๓.๔๕	๐.๕๑	ปานกลาง
รวม		๔.๐๕	๐.๕๗	มาก

จากตารางที่ ๑๗ พบว่าความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง อำเภอร่วบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ คือ ประชาคมร่วมเป็นกรรมการตรวจติดตามงานและโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนแล้วเสร็จ ($\bar{X} = ๔.๒๘$) และ สมาชิกประชาคมร่วมตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๔.๑๕$) ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ๓ ข้อ โดยเรียงลำดับ จากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด ดังนี้ คือ ประชาคมตำบลมีส่วนร่วมในการทบทวนแผนพัฒนา ทุกระยะ ๔ เดือน ($\bar{X} = ๓.๔๕$) ประชาคมตำบลตรวจสอบความถูกต้องของโครงการที่ได้รับการ

บรรจุในแผนพัฒนาตำบล ($\bar{X} = ๒.๘๕$) และประชาคมตำบลตรวจสอบการจัดลำดับความสำคัญของโครงการในแผนพัฒนาตำบล ($\bar{X} = ๒.๖๗$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการมีส่วนร่วม ด้านการเปิดเวทีประชาคม จำแนกรายข้อ

ลำดับที่	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคม	ระดับความต้องการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑.	มีการจัดเวทีประชาคมควรจัดให้มีเดือนละ 2 ครั้ง	๔.๒๕	๐.๔๗	มาก
		๓.๒๑	๐.๗๓	ปานกลาง
๒.	มีเข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกครั้ง	๓.๗๕	๐.๖๓	มาก
๓.	มีการจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาคม	๓.๔๕	๐.๕๑	ปานกลาง
๔.	มีการตั้งผู้ประสานงานร่วมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับสมาชิกประชาคมตำบล	๔.๓๑	๐.๔๗	มากที่สุด
๕.	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และขอบเขตการประสานงานการเปิดเวทีประชาคมตำบล			
รวม		๔.๐๔	๐.๕๘	มาก

จากตารางที่ ๑๘ พบว่าความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอวังบูรพา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และขอบเขตการประสานงานการเปิดเวทีประชาคมตำบล ($\bar{X} = ๔.๓๑$) และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ คือมีการจัดเวทีประชาคมควรจัดให้มีเดือนละ 2 ครั้ง ($\bar{X} = ๔.๒๕$) และมีการจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาคม ($\bar{X} = ๓.๗๕$) ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ๒ ข้อ คือ มีการตั้งผู้ประสานงานร่วมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับสมาชิกประชาคมตำบล ($\bar{X} = ๓.๔๕$) และมีเข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกครั้ง ($\bar{X} = ๓.๒๑$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๙ การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง

เพศ	จำนวน	ไค-สแควร์	Asump.Sig.	ผลการศึกษา
ชาย	๓๑๗	๖.๐๖	๐.๐๑	แตกต่าง
หญิง	๕๓			
รวม	๓๗๐			

จากตารางที่ ๑๙ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๒๐ การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง

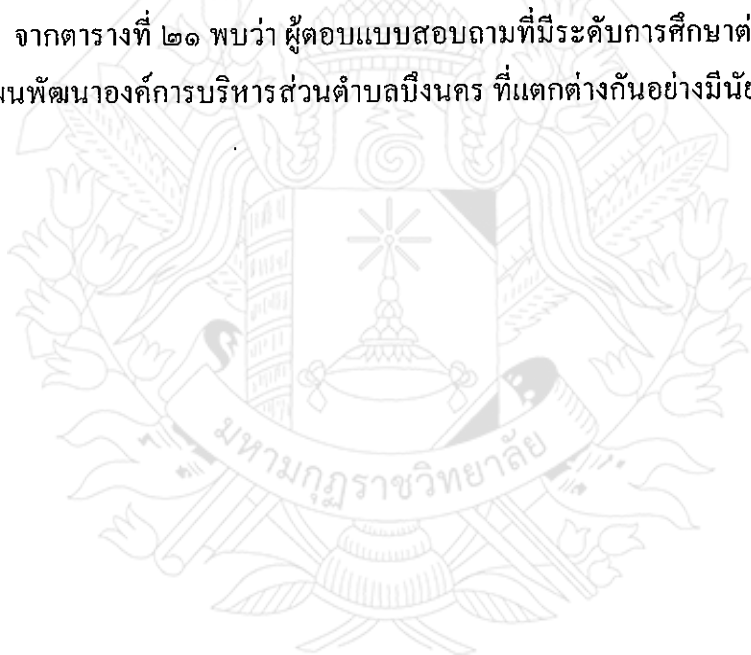
อายุ	จำนวน	ไค-สแควร์	Asump.Sig.	ผลการศึกษา
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๓	๘.๓๕	๐.๐๔	แตกต่าง
๒๑-๓๐ ปี	๓๔			
๓๑-๔๐ ปี	๑๔๑			
๔๑-๕๐ ปี	๑๐๔			
มากกว่า ๕๐ ปี	๘๘			
รวม	๓๗๐			

จากตารางที่ ๒๐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๒๑ การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา กับการมีส่วนร่วม
รวมใน การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง

ระดับการศึกษา	จำนวน	ไค-สแควร์	Asump.Sig.	ผลการศึกษา
ประถมศึกษา	๕๓	๑๗๔.๐๖	๐.๐๐	แตกต่างกัน
มัธยมศึกษาต้น	๗๘			
มัธยมศึกษาปลาย	๑๑๔			
อนุปริญญา	๔๔			
ปริญญาตรีหรือ สูงกว่า	๔๑			
รวม	๓๓๐			

จากตารางที่ ๒๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการ
จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ
๐.๐๕

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และความต้องการการมีส่วนร่วม ของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผน พัฒนาด้าน เพศ อายุ และระดับการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาคมตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๔,๕๓๘ คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๘๐ คน ได้จากการคำนวณ ด้วยสูตรของ ทาโร ยามานะ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลาก ตัวอย่างออกมามจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS For windows คำนวณหาค่า ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Chi-Square Test

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๐ - ๔๐ ปี สถานภาพแต่งงานแล้วและอยู่ด้วยกัน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สำเร็จการศึกษาอยู่ใน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รายได้เฉลี่ยต่อปี ๒๕,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ บาท ดำรงตำแหน่งหรือเป็นตัวแทน สมาชิกสภา อบต. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งหรือการเป็นตัวแทนกลุ่มสมาชิกองค์กรอื่นๆ จำนวน ๕ ปี ระยะเวลาที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนนี้อยู่ระหว่าง ๔๑-๖๐ ปี

๕.๑.๒ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายด้านพบว่าอยู่ในระดับน้อย ๑ ด้าน คือ ด้านการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และอยู่ในระดับปานกลาง ๒ ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไป หาดำ คือ ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการร่วมปฏิบัติ ตามลำดับ

ด้านการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ประชาคมมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับ

ค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ๓ ลำดับแรก คือ มีโอกาสกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีโอกาสให้ความร่วมเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และขาดความรู้ ความเข้าใจ การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านการร่วมปฏิบัติ ประชาคมมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล บึงนคร อำเภอวิชนบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ๓ ลำดับแรก คือ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีตำรา เอกสารให้ประชาคมศึกษาค้นคว้า ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการประสานงานร่วมกับประชาคม และหน่วยราชการของอำเภอไม่ให้การสนับสนุนประชาคมมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านการติดตามและประเมินผล ประชาคมมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล บึงนคร อำเภอวิชนบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ๓ ลำดับแรก คือ ประชาคมตำบลไม่ได้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบล และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เห็นความสำคัญและไม่สนับสนุนให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

๕.๑.๓ ระดับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา

ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล บึงนคร อำเภอวิชนบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคม ด้านการตรวจสอบการดำเนินงาน ด้านการเปิดเวทีประชาคม และด้านการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและความต้องการ

ด้านการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและความต้องการ ประชาคมต้องการมีส่วนร่วมของในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล บึงนคร อำเภอวิชนบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ๓ ลำดับแรก คือ ต้องการให้ประชาคมตำบลกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในแผนพัฒนาตำบล ต้องการให้ประชาคมตำบลสำรวจความต้องการประชาชนในหมู่บ้านด้านการจัดตั้งกลุ่มองค์กรในชุมชน และต้องการจัดเวทีประชาคมระดมความคิดเห็นของประชาชนด้านสภาพปัญหาในหมู่บ้าน

ด้านการตรวจสอบการดำเนินงาน ประชาคมต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล บึงนคร อำเภอวิชนบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ๓ ลำดับแรก คือ ประชาคมต้องการร่วมเป็นกรรมการตรวจติดตามงานและโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนแล้วเสร็จ สมาชิกประชาคมต้องการร่วมตรวจสอบความถูกต้องของ

ขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และประชาคมตำบลต้องการมีส่วนร่วมในการ ทบทวนแผนพัฒนาทุกระยะ ๔ เดือน

ด้านการเปิดเวทีประชาคม ประชาคมต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ๓ ลำดับแรก คือ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และขอบเขตการ ประสานงานการเปิดเวทีประชาคมตำบล มีการจัดเวทีประชาคมควรจัดให้มีเดือนละ ๒ ครั้ง และ มี การจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาคม

๕.๑.๔ การเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ และการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ ๐.๐๕

๕.๒ อภิปรายผล

จากผลการวิจัยได้ค้นพบข้อมูลที่เป็นประ โยชน์และเป็นแนวทางสำหรับการบริหารการมี ส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยแยกเป็นประเด็น ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ บริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่า ลักษณะทางสังคมของประชาชนในพื้นที่ เป็นลักษณะทางสังคมที่มีความประนีประนอมสูง รวมทั้ง ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน เป็นประเด็นคำถามเชิงบวกและเชิงลบ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียง กัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อาภรณ์ วัชระ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ บริหารการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบึง ตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารการ พัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางคือ การมีส่วน ร่วมในการตัดสินใจและการประเมินผล” ชัยยศ ทะไกรราช ได้วิจัยเรื่องระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาคมหมู่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัด ร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง” แต่ ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เยาวภา ถิ่นชัยภูมิ ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัด ชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

อยู่ในระดับน้อย” พิสมัย บุญเลิศ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมมาก”

ด้านการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ประชาคมมีความคิดเห็นด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ประเด็นรายชื่อล้วนเป็นบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประเด็นที่จะต้องรักษาการคงสภาพเพราะประชาคมมีความคิดเห็นต่อประเด็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีโอกาสกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และมีโอกาสให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนประเด็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมให้ดีขึ้นกว่าเดิม ได้แก่ การมีโอกาสร่วมวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกำหนดแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนา ร่วมกำหนดความต้องการในการจัดทำแผนพัฒนา ส่วนประเด็นเกี่ยวกับการขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องต่างๆ นั้น การพัฒนาในส่วนนี้จะกระทำได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวัฒน์ บุญลา ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในทัศนะของกลุ่มประชาสังคม ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า “กลุ่มประชาสังคมเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า แต่ในแง่ระดับการมีส่วนร่วม เห็นว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับรับรู้เป็นหลัก ยังไม่เข้าสู่การมีส่วนร่วมระดับเสนอข้อคิดเห็นอย่างชัดเจน

ด้านการร่วมปฏิบัติ ประชาคมมีความคิดเห็นด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่จะต้องรักษาการคงสภาพและยกระดับ ได้แก่ การขาดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ขาดการประสานงาน หน่วยงานราชการของอำเภอไม่ให้การสนับสนุน ส่วนประเด็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมให้ดีขึ้นกว่าเดิม ได้แก่ ไม่มีโอกาสได้รับการคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาคมตำบลในคณะกรรมการต่างๆ โดยเฉพาะคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง และองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีตำรา เอกสารให้ประชาคมศึกษาค้นคว้าขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนา ถึงแม้ว่าประชาคมจะมีความคิดเห็นต่อประเด็นอยู่ในระดับมากแต่เป็นประเด็นในเชิงลบ จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มานพ นวิวงศ์ ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์องค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลศรีโค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและไม่มีส่วนร่วมในการสร้างการมีส่วนร่วมตามแผนพัฒนาตำบล” แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาจันเต็ม มะเตือ ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า “ประสิทธิภาพในการบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน”

ด้านการติดตามและประเมินผล ประชาคมมีความคิดเห็นด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทุกประเด็นเป็นคำถามเชิงลบ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและยกระดับให้ประชาคมได้มีส่วนร่วมปฏิบัติทุกขั้นตอน ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ไข และรับผลประโยชน์ร่วมกัน

ตอนที่ ๒ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอวังนุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ด้านการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและความต้องการ ประชาคมมีความคิดเห็นด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่จะต้องรักษาการคงสภาพ เพราะประชาคมมีความคิดเห็นต่อประเด็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดเวทีประชาคมระดมความคิดเห็นด้านสภาพปัญหาในหมู่บ้าน ด้านการจัดตั้งกลุ่มองค์กรในชุมชน และประชาคมตำบลมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในแผนพัฒนาตำบล ส่วนประเด็นที่จะต้องยกระดับให้ดีขึ้น ได้แก่ ประชาคมตำบลสำรวจความต้องการประชาชนในหมู่บ้านด้านการประกอบอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านการตรวจสอบการดำเนินงาน ประชาคมมีความคิดเห็นด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่จะต้องรักษาการคงสภาพเพราะประชาคมมีความคิดเห็นต่อประเด็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประชาคม ร่วมเป็นกรรมการตรวจติดตามงานและ โครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนแล้วเสร็จ และร่วมตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย ส่วนประเด็นที่จะต้องยกระดับให้ดีขึ้นอีก ได้แก่ ประชาคมตำบลตรวจสอบการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ ตรวจสอบความถูกต้องของโครงการที่ได้รับการบรรจุในแผนและมีส่วนร่วมในการทบทวนแผนพัฒนาทุก ๔ เดือน ซึ่งเป็นขั้นตอนเริ่มต้น ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของเจนจิรา สุคำภา ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า” การมีส่วนร่วมด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชนและด้านการร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับน้อย

ด้านการเปิดเวทีประชาคม ประชาคมมีความคิดเห็นด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่จะต้องรักษาการคงสภาพ เพราะประชาคมมีความคิดเห็นต่อประเด็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และขอบเขตการประสานงานการเปิดเวทีประชาคม การจัดเวทีประชาคมเดือนละ ๒ ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วน

ทั้งนี้ ชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ ได้สรุปถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องปรับวิธีทำงานใหม่โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแกนหลักในการพัฒนา ให้ประชาชนเป็นผู้ร่วมคิดกำหนดความต้องการ ร่วมดำเนินการ และร่วมรับผิดชอบ ร่วมเป็นผู้รับผลประโยชน์ซึ่งแนวทางสำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องให้การสนับสนุนประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล มีดังต่อไปนี้

๑. ร่วมคิดและกำหนดความต้องการ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลายเพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้ และสามารถแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริงนอกจากนั้น จะต้องร่วมกำหนดแนวทางการทำงานที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายการพัฒนา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นประกอบกับแนวคิดวิทยาการใหม่ๆ ในการกำหนดกลยุทธ์ โดยจะต้องเลือกแนวทางที่ดีที่สุดเหมาะสมกับสภาพที่สอดคล้อง กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและทิศทางการพัฒนาประเทศ

๒. ร่วมจัดทำแผนพัฒนา หลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบลและประชาคมได้ร่วมกันคิดกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ ซึ่งเปรียบเสมือนได้กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึง และกำหนดเส้นทางต่อไปก็จะต้องกำหนดวิธีการเดินไปสู่จุดหมาย ก็คือ การกำหนดแผนงาน โครงการต่างๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ใน ๒ ลักษณะ ดังนี้

๒.๑ ควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่นๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบลในการพิจารณา ความเหมาะสมของแผนงานและโครงการ

๒.๒ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้าน หรือ กลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่นได้เสนอแผนงานและโครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่ม หรือชุมชนนั้น เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้พิจารณาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแผนงาน โครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓. ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบ และแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อแผนงานโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ เพื่อรักษาสิทธิของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๘

๔. องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องใช้แผนงานพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อสนองตอบปัญหาความต้องการของประชาชน และเพื่อให้เป็นไปตาม บทบัญญัติแห่ง พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕๘ โดยใช้แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแนวทางการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย ประจำปี หรือข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๕. ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติติดตามและประเมินผล การนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรมและโครงการที่ต้องใช้งบประมาณ จะต้องผ่านกระบวนการจัดทำข้อบังคับ งบประมาณและได้รับความเห็นชอบจาก สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับการอนุมัติจาก นายอำเภอก่อน

๕.๑ การร่วมปฏิบัติให้กลุ่มต่างๆ หรือประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาเข้า ร่วมดำเนินการตาม โครงการในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ให้กลุ่มเป็น ผู้ดำเนินการเอง เป็นต้น

๕.๒ ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ เป็นไปด้วยความถูกต้องโปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาคมร่วมเป็นกรรมการ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๘

๕.๓ การติดตามประเมินผล การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงานทำให้ทราบ ความก้าวหน้าของ โครงการปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานนอกจากนั้นหลังสิ้นปีงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะได้จัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงผลดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้ ประชาชนได้ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจริง สอดคล้องกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาของ ไพรัตน์ เดชะรินทร์ ที่กล่าวไว้ว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนา คือ ประชาคมต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามลักษณะสำคัญ ดังนี้

๑. ต้องการร่วมทำการศึกษาค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นใน ชุมชนรวมถึงความต้องการของชุมชน

๒. ต้องการร่วมคิดหา และสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไข และลด ปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีประ โยชน์ต่อชุมชน หรือ สนองความต้องการชุมชน

๓. ต้องการร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือ โครงการหรือกิจกรรมเพื่อขจัด และแก้ไขปัญหาคือความต้องการของชุมชน

๔. ต้องการร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๔. ต้องการร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
๕. ต้องการร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
๖. ต้องการร่วมลงทุนกิจกรรม โครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
๗. ต้องการร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้
๘. ต้องการร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยองชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ตลอดไป

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล บึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล บึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพบมากที่สุด คือ การติดตามประเมินผลตามแผนพัฒนาตำบล ประชาชนไม่มีส่วนในการสรุปผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งหากองค์การบริหารส่วนตำบล บึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ดยอมรับบทบาท ให้อำนาจ และหน้าที่แก่ประชาชนตำบลในตำบลได้มีโอกาสมามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในเรื่องการกำหนดแผนงาน โครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องของการกำหนดความต้องการและการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาหมู่บ้านและตำบล ร่วมกับคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลแผนงานตามโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล และการกำหนดแผนงาน โครงการพื้นฐานในการพัฒนาหมู่บ้านและตำบล เป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง กรรมการตรวจสอบและติดตามดำเนินงานของผู้รับเหมาในหมู่บ้าน เป็นต้น ฉะนั้นหากประชาชนตำบลได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเต็มศักยภาพแล้ว ย่อมจะส่งผลให้ประชาชนตำบลแสดงถึงบทบาท การปฏิบัติงานในหน้าที่ร่วมกับคณะผู้บริหารส่วนตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) ความต้องการของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล บึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าประชาชนตำบลต้องการมีส่วนร่วมในการเข้าไปตรวจสอบดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แสดงให้เห็นว่า ที่ผ่านมามีประชาชนตำบล ไม่มีโอกาสได้ตรวจสอบผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หรืออาจมีปัญหาอุปสรรค

อื่นๆ ที่จัดขวางไม่ให้ประชาคมได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินการตามโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ฉะนั้น การเปิดโอกาสและการให้การสนับสนุนบทบาทประชาคมตำบลในการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้นจะทำให้ผลการดำเนินงานต่างๆ เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลมากขึ้น และที่สำคัญ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน ได้แสดงความชัดเจนบริสุทธิ์ โปร่งใส ต่อกันและกันประโยชน์จะเกิดแก่บ้านเมืองและประชาชนต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

๑) ควรทำการวิจัยถึงรูปแบบ วิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาคมในการเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในทุกรูปแบบ ทุกกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นให้มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นซึ่งผลการวิจัยที่ได้ จะสามารถเป็นข้อมูลในเชิงวิชาการเพื่อกำหนด และจัดทำแผนหรือโครงการพัฒนาต่างๆ ในหมู่บ้าน ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ตามปัญหา และความต้องการอย่างแท้จริง

๒) ควรทำการวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของประชาคมในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจะได้้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในด้านต่างๆ ไปเสนอต่อคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ ในพื้นที่ ที่มีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และตำบล เป็นข้อมูลในการเพื่อให้การสนับสนุน และแก้ไขปัญหา อุปสรรคต่างๆ ในการบริหารงานและการสนับสนุนให้ประชาคมตำบลได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับคณะผู้บริหารในท้องถิ่นนั้น ได้มากยิ่งขึ้น

๓) ควรทำการวิจัยถึง ความคิดเห็นของประชาคมตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจะได้นำข้อมูลความคิดเห็นในด้านต่างๆ ของประชาคมที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารตำบล ไปให้การส่งเสริม สนับสนุน พัฒนารูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาคมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้มากที่สุด

บรรณานุกรม

๑. หนังสือทั่วไป

- กระทรวงมหาดไทย. กรมการปกครอง. กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหาร ส่วนตำบล ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง, ๒๕๔๒.
- _____. กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทยกับการกระจายอำนาจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาสมัครศึกษาดินแดนกรมการปกครอง, ๒๕๔๓.
- _____. กรมการปกครอง. การจัดทำแผนพัฒนาตำบลของ องค์การ บริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง, ๒๕๔๐.
- _____. กรมการปกครอง. คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาสมัครศึกษาดินแดนกรมการ ปกครอง, ๒๕๔๔.
- _____. กรมการปกครอง. โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงาน การขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นรองรับกฎหมายแผน และขั้นตอนการกระจาย อำนาจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาสมัครศึกษาดินแดนกรมการปกครอง, ๒๕๔๓.
- ชาติชาย ณ เชียงใหม่. ประชาสังคมในประชาสังคมทฤษฎีและนักคิด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๐.
- ชูชัย ศุภวงศ์ และยวดี คาคการ ไกล. ประชาคม : ทฤษฎีนักคิดในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๐.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. การพัฒนาชนบทเน้นการพัฒนาสังคมและแนวคิดความจำเป็นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์. สำนักส่งเสริมฝึกอบรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๕.
- ดุยฎี อายุวัฒน์. การวิเคราะห์ด้วย Correlation และ Regression Analysis. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๕.
- ทะนงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรม ไทย. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุขมหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.
- ทวีศักดิ์ ะเพเกษร. วิถีชีวิตสังคมไทย ๒๕๔๐ กับบทบาทวิทยาการกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อนจัดเวที ประชาคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาสมัครศึกษาดินแดนกรมการปกครอง, ๒๕๔๒.

- ชนพรรณ ธานี. แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาสังคม. ขอนแก่น : บริษัทเพ็ญพรินต์ติ้ง, ๒๕๔๑.
- ธีรยุทธ บุญมี. สังคมเข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร : มิ่งมิตร, ๒๕๓๖.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. กลวิธีแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, ๒๕๔๐.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๕.
- ประเวศ วะสี. ประชาคมตำบล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑.
- ปรัชญา เวสารัชช. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ห.ส.น. ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๒๖.
- วิเชียร เกตุสิงห์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนอักษร, ๒๕๒๔.
- สถาบันราชภัฏร้อยเอ็ดและเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด. "คืนสภาพคนครให้ชาวร้อยเอ็ด". ร้อยเอ็ด : สำนักงานเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด, ๒๕๔๔.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แนวคิดและแนวทางการดำเนินการ "ประชาคมจังหวัด" กลไกส่งเสริมกระบวนการทำงานแบบพหุภาคี. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๕.
- สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, กรมการปกครอง. คู่มือปฏิบัติงาน เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและ เมืองพัทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาวิชาดินแดนกรมการปกครอง, ๒๕๔๓.
- สัมพันธ์ พันธุ์พฤษ. สถิติประยุกต์เพื่อการวิจัย, ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์, ๒๕๔๑.
- สุโขทัยธรรมาราช, มหาวิทยาลัย. การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : สำหรับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล/โครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชกับกรมการปกครอง. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, ๒๕๔๑.
- อนุชาติ พวงสำลี และวีระบุรณ วิสารสกุล. ข้อเสนอเชิงแนวคิดเพื่อการพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ประชาคมจังหวัด. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๕.

อนเนก เหล่าธรรมทัศน์, ชูชัย สุภวงส์ และยุวดี คาคการณีไกล. “ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ :
ทัศนะนักคิดสังคมไทย”. กรุงเทพมหานคร : ๒๕๒๕.

อุทัย หิรัญโค. สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยามนุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.

๒. วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

เจนจิรา สุคำภา. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา”. วิทยานิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.

ฉอาน วุฒิกรรมรักษา. “ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน
ในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่น
ตำบลคุ้มพะยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๖.

ชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ. “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๔.

ชัยยศ ทะไกรราช. “ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขต อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.

มานพ ฉวีรักษ์. “กลยุทธ์องค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษา
กรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลศรีโค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”.
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, ๒๕๔๖).

พิบูลย์ แพนพา. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะ
กรณีตำบลพนมไพร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๘.

พิสมัย บุญเลิศ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครสมุทรปราการ”.
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘.

พระมหาจันเต็ม มะเคือ. “ประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอศรีอัญชา จังหวัดอยุธยา”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.

เขาวภา ถิ่นชัยภูมิ. “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ ในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.

สุจินต์ ดาววิระกุล. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดดีเด่นระดับจังหวัดประจำปี๒๕๒๗”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗.

สุพงษ์ ส่งถาวรทรัพย์. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองอุทัยธานี”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๓.

สุรัสวดี หุ่นพยนต์. “ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของประชาชนยากจน : กรณีศึกษาหมู่บ้านเขาคิน”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘.

สุวัฒน์ บุญญา. “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในทัศนะของกลุ่มประชาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเสวี อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๓.

อาภรณ์ วัชระ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕.

สถาบันเทคโนโลยีการพัฒนาศนบ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. “รูปแบบการประสานแผนพัฒนาจังหวัด อำเภอ ตำบล และส่วนท้องถิ่นในอนาคต”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

๓. วารสาร

นิพนธ์เวช สืบแสง. “การมีส่วนร่วมของชาวชนบทในการพัฒนา”. ข่าวสารศูนย์วิจัยชาวเขา. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๒๖) : ๔๒.

๔. เอกสารอื่นๆ

ชัยอนันต์ สมุททนิช. การจัดการพัฒนาส่วนองค์กรรวม. กรุงเทพฯ : ๒๕๓๕. (อัดสำเนา).

สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, กรมการปกครอง. คู่มือวิทยากรผู้ประสานการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน, ม.ป.ป. (เอกสารอัดสำเนา).

องค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลบึงนคร. ข้อมูลทั่วไปตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี ปี ๒๕๔๘. ร้อยเอ็ด : ทันใจการพิมพ์, ๒๕๔๘, (อัดสำเนา).

ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

นายณรงค์ฤทธิ์ นาน่อน

นิติศาสตร์บัณฑิต

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ตำแหน่ง ทนายความ

สถานที่ทำงานสำนักงานทนายความ วราวงษ์ พันศิลา อำเภอเมือง

จังหวัดร้อยเอ็ด

นายณรงค์ พฤษชาติ

นิติศาสตร์บัณฑิต

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์

สถานที่ทำงานเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี

จังหวัดร้อยเอ็ด

นายธนพล โฉมะพนม

นิติศาสตร์บัณฑิต

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ตำแหน่ง สมาชิกสภา อบจ.ร้อยเอ็ด

สถานที่ทำงาน อบจ.ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ สร 6015/ว 064

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

15 กุมภาพันธ์ 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลบึงนาราง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้วยนายวรพงษ์ อารเอื้อ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์กรบริหารส่วนตำบลบึงนาราง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ตำบลบึงนาราง ส่วนวัน เวลานั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

พระสุทธิสาร โสภณ

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร.0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

Http:// www.rec.mbu.ac.th

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

ที่ ศช 6015/ว 065

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลคงสถาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

15 กุมภาพันธ์ 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายณรงค์ฤทธิ์ นาม่อน

ด้วยนายวรวงษ์ อารีเอื้อ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

พระสุทธิสาร โสภณ

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร.0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

Http:// www.rec.mbu.ac.th

ที่ ศร 6015/ว 065

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
 ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
 จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

15 กุมภาพันธ์ 2549

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายณรงค์ พฤษชาติ

ด้วยนายวรพงษ์ อารีเอื้อ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

พระสุทธิสาร โสภณ

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร.0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

Http:// www.rec.mbu.ac.th

ที่ ศร 6015/ว 065

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเล็งเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

15 กุมภาพันธ์ 2549

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายธนพล โวชะพนม

ด้วยนายวรพงษ์ อารีเอื้อ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอกความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อ โปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

พระสุทธิสาร ไสภณ

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร.0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

Http:// www.rec.mbu.ac.th

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

มหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษา
เฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง อำเภอสว่างวีรบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง อำเภอสว่างวีรบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาคม จำนวน ๒๖ ข้อ

ตอนที่ ๓ ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคม จำนวน ๑๕ ข้อ

๒. ให้เขียนเครื่องหมาย / หรือกากบาท ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เป็นจริง

๓. เต็มคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

๔. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับและใช้ประโยชน์ทางวิจัยเท่านั้น

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ ชาย หญิง

๒. อายุ ไม่เกิน ๒๐ ปี เกิน ๒๐-๓๐ ปี เกิน ๓๐-๔๐ ปี

เกิน ๔๐-๕๐ ปี เกิน ๕๐ ปี

๓. สถานภาพสมรส

โสด สมรสและอยู่ด้วยกัน สมรสและไม่อยู่ด้วยกัน

หม้าย หย่า/แยก

๔. อาชีพหลัก

เกษตรกรรม ค้าขาย

ข้าราชการ รับจ้าง

อื่น ๆ (ระบุ).....

๕. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษาตอนต้น
- มัธยมศึกษาตอนปลาย
- อนุปริญญา(ปวท./ปวศ.)
- ปริญญาตรีและสูงกว่า

๖. รายได้เฉลี่ยต่อปี

- ไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ บาท
- เกิน ๒๕,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ บาท
- เกิน ๕๐,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท
- เกิน ๑๐๐,๐๐๐ - ๑๕๐,๐๐๐ บาท
- เกิน ๑๕๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท
- เกิน ๒๐๐,๐๐๐- ๒๕๐,๐๐๐ บาท
- เกิน ๒๕๐,๐๐๐ บาท

๗. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง (โปรดระบุ).....

๘. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งหรือเป็นตัวแทนกลุ่ม

- ต่ำกว่า ๕ ปี
- ๕ ปี
- มากกว่า ๕ ปี

๙. ระยะเวลาที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนนี้

- ไม่เกิน ๒๐ ปี
- เกิน ๒๐ -๔๐ ปี
- เกิน ๔๐-๖๐ ปี
- เกิน ๖๐ ปี

ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ด้านการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ๑.ท่านขาดความรู้ ความเข้าใจ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ของ องค์การ บริหารส่วนตำบล					
๒.ท่านขาดความรู้ความเข้าใจบทบาท อำนาจหน้าที่ของประชาชน จึงไม่มี บทบาทในการร่วมตัดสินใจในการทำ แผนพัฒนา					
๓.ท่านขาดความรู้ความเข้าใจการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล					

ตอนที่ ๒ (ต่อ) การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๔. ท่านขาดการรับรู้ข่าวสารทางราชการ					
๕. ท่านไม่มีโอกาสร่วมแสดงความ ความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร					
๖. ท่านมีโอกาสร่วมวิเคราะห์ปัญหาใน การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล					
๗. ท่านมีโอกาสร่วมกำหนดแนวทางใน การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล					
๘. ท่านมีโอกาสร่วมกำหนดความ ต้องการในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล					
๙. ท่านมีโอกาสดำเนินเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ในแผนพัฒนาองค์การ บริหารส่วนตำบล					
๑๐. ท่านมีโอกาสร่วมให้ความเห็นชอบ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล					
๒. ด้านการร่วมปฏิบัติ					
๑. ประชาชนขาดการประชุมเพื่อ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดทำ แผนพัฒนา					
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการ ประสานงานร่วมกับประชาคม					
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีตำรา เอกสารให้ประชาคมศึกษาค้นคว้าการ จัดทำแผน					

ตอนที่ ๒ (ต่อ) การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๔.หน่วยงานราชการของอำเภอไม่ให้การสนับสนุนประชาคมมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล					
๕.ประชาคมไม่ได้รับแจ้งให้เข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล					
๖.ไม่มีโอกาสได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาคมตำบล ทำหน้าที่กรรมการเปิดซองประกวดราคา จัดซื้อจัดจ้าง					
๗. ไม่มีโอกาสได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาคมตำบล ทำหน้าที่กรรมการตรวจการจ้าง					
๘. ไม่มีโอกาสได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาคมตำบล ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลโครงการพัฒนาสาธารณสุข					
๙. ท่านมีโอกาสได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนประชาคมตำบล ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลโครงการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม					
๑๐. ด้านการติดตามประเมินผล ๑.องค์การบริหารส่วนตำบลไม่บริหารกิจการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล					

ตอนที่ ๒ (ต่อ) การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๒.องค์ประกอบของประชาคมตำบลไม่มีความหลากหลาย					
๓.ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เห็นความสำคัญและไม่สนับสนุนให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนองค์การบริหารส่วนตำบล					
๔.ประชาคมไม่ได้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ					
๕.ประชาคมไม่มีส่วนในการติดตามผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาตำบล					
๖.ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการติดตามผลรวบรวมข้อมูลปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบล					
๗.ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการประเมินผลและรับทราบผลการดำเนินงานที่แล้วเสร็จตามแผน					
๘.ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการสรุปผลงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขวิธีดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบล					

ตอนที่ ๒ (ต่อ) การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๘. ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบล					
๑๐. ประชาคมตำบลไม่มีส่วนในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล					

ตอนที่ ๓ ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประเด็น	ระดับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาคม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ด้านการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและความต้องการ ๑. ต้องการจัดเวทีประชาคมระดมความคิดเห็นของประชาชนด้านสภาพปัญหาในหมู่บ้าน					
๒. ต้องการให้ประชาคมตำบลสำรวจความต้องการประชาชนในหมู่บ้านด้านการประกอบอาชีพ					
๓. ต้องการให้ประชาคมตำบลสำรวจความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น					
๔. ต้องการให้ประชาคมตำบลสำรวจความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านด้านการจัดตั้งกลุ่มองค์กรในชุมชน					

๕. ต้องการให้ประชาคมตำบลกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในแผนพัฒนาตำบล					
๒.ด้านการตรวจสอบการดำเนินงาน ๑.ประชาคมร่วมเป็นกรรมการตรวจติดตามงานและโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนแล้วเสร็จ					
๒.สมาชิกประชาคมร่วมตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล					
๓.ประชาคมตำบลตรวจสอบการจัดลำดับความสำคัญของโครงการในแผนพัฒนาตำบล					
๔. ประชาคมตำบลตรวจสอบความถูกต้องของโครงการที่ได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาตำบล					
๕.ประชาคมตำบลมีส่วนร่วมในการทบทวนแผนพัฒนาทุกระยะ ๔ เดือน					
๓. ด้านการเปิดเวทีประชาคม					
๑.มีการจัดเวทีประชาคมควรจัดให้มีเดือนละ ๒ ครั้ง					
๒.มีการเข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกครั้ง					
๓.มีการจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาคม					
๔.มีการตั้งผู้ประสานงานร่วมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับสมาชิกประชาคมตำบล					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นายวรพงษ์ อารีเอื้อ
วัน/เดือน/ปีเกิด	๖ กรกฎาคม ๒๕๑๔
ที่อยู่ปัจจุบัน	๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
อาชีพ	รับราชการ
ตำแหน่ง	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
การศึกษา	นิติศาสตร์บัณฑิต (น.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. ๒๕๓๕	

